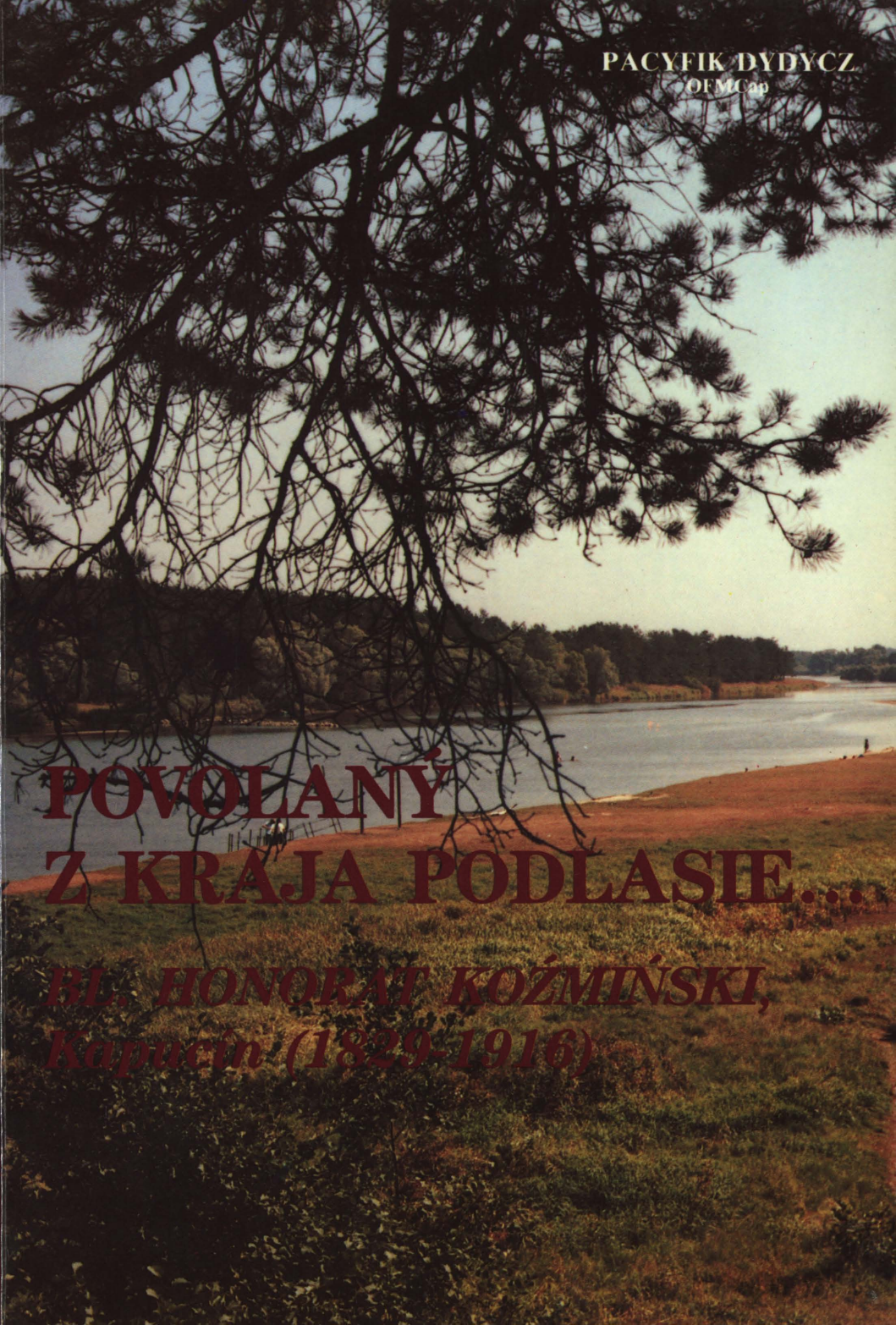

PACYFIK DYDYCZ
OFM Cap

POVOLANÝ Z KRAJA PODLASIE...

*BL. HONORAT KOŽMIŃSKI,
Kapucín (1829-1916)*

PACYFIK DYDYCZ, OFMCap

POVOLANÝ Z KRAJA PODLASIE...

*BL. HONORAT KOŹMIŃSKI,
KAPUCÍN (1829-1916)*

ORZEŁ BIAŁY

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

5 152361000009

REGIONALIA

So súhlasom Cirkevnej vrchnosti

Ilustrácie pochádzajú zo zbierok: Instytutu otca Honorata vo Varšave, otca Honoriusza Stanisława Lisovského OFMCap., p. Ryszarda Rzepeckého a vlastného - autora textu.

© Orzeł Biały

Borgo Pio, 76 - Roma - Tel. 6867528

Tlač: Tipografia ROMAGRAFIK

Via Vittorio Putti, 13 - Roma - Tel. 538249

NAMIESTO ÚVODU

«U l'udu bola viera mysticky načrtnutá pri každom vstupe do histórie, že vlast' leží naprostredku sveta — ako prv vlasti nemali hraníc — a výraz stred, tá os kola, znamená tiež aj spôsob a spôsob: a od-tiaľ aj dnes vlast' je prirodzeným stredom sveta ... Lebo vlast' — krajiana — to je morálne zjednotenie — bez ktorého strán dokonca niet — bez ktorého strany sú ako bandy, alebo kočoviská polemické, ktorých oh-ňom je svár a skutočnosťou dym výrazov ... Národ pozostáva nielen z toho, čím sa líši od iných, ale aj z toho, čo ho s inými spája».

Cyprian Kamil Norwid

«Každý stav spoločenstva má pre seba vlastný po-riadok, osobitne dedinčania a rol'níci, osobitne obyvatelia a remeselníci, osobitne dedinské dievčatá, osobitne mestské osoby, osobitne vzdelané osoby a učitel'ky, osobitne pracovníčky v skladoch, osobitne pracujúce vo fabrikách a ešte iné v pohostinstvách a obchodoch, slúžiace Bohu, osobitne posluhujúce v nemocniciach a osobitne slúžiace po domoch nemocným. A to všetko je prispôsobené určitým zodpovedajúcim spôsobom k potrebám našich časov. Ak Cirkev tomu žehná, tak tá vec sa má rozšíriť na celý svet».

Prokop Leszczyński, OFMCap

Boh, posielajúc nás na tento svet, na úsluhu večného života, naznačuje každému nejaké stanovisko, týkajúce sa jeho svätej služby, nejaký zvláštny významý cieľ, ktorý určuje naše povolanie. Zvlášť duša, ktorá na neho trafi, ktorá ho pochopí, ktorá ho doplní. Vtedy totiž dokáže iba náležite použiť všetky dobré vlastnosti a dary, dané jej hlavne na doplnenie toho povolania a iba vtedy dosiahne vrchol dokonalosti, akú Boh predvečne jej určil».

Bl. Honorat Koźmiński OFMCap

«Iné veci viem, vd'aka informáciám Kongregácie pre svätorečenie, tú však poznám osobne. Otec Honorat je veľkou osobnosťou. Je potrebné, aby ho poznala celá Cirkev».

Ján Pavol II, pápež

Z DEJÍN PODLASIA

V Belej — vtedy zvanej Kniežacia, a teraz Podlaská — dňa 16. októbra 1829 prišiel na svet blahoslavený Honorat Koźmiński, kapucín. Prvý blahoslavený narodený na Podlasí, a keďže je tak, je vhodné v úvode sa opýtať: kde sa nachádza a čím sa líši ten región tak svojrázne znejúcim pomenovaním?

Je potrebné najprv si všimnúť, že Podlasie patrí do pomerne málo známych oblastí Pol'ska. To malo mnoho príčin, najdôležitejšou však je tá, že ona predstavuje teritórium po-medzia. To znamená; vždy mu prichádzalo byť «hranicou hraničnou, čiarou», prechodným terénom, akoby mostíkom. Nemalo vlastnú politickú odlišnosť, nikdy nebolo údelným kniežatstvom — a to okrem faktu, že medzi početnými titulmi pol'ských kráľov vymenúvala sa tiež hodnosť «kniežat'a podlaského». Ba čo viac: netvorilo dokonca ani osobitné vojvodstvo. Jestvovala síce administratívna jednotka nazývaná «vojvodstvom podlaským», spojená s Drohiczy-
nom, týkalo sa to iba istej časti krajiny Podlaskej. Avšak, tak sa ukazuje, že to, čo je snád hlavnou príčinou malej známosti Podlesia — jeho «pohraničnosť», jeho «jestvovanie medzi», jeho charakter «mostíka» — rozhoduje o jeho špecifike, ako zemepisnej, historicko-politickej, kultúrnej ako aj náboženskej. Začnime od geografie a etnografie.

Vnútrojšok kostola Menších bratov kapucínov v Białej Podlaskiej

Kláštor Menších bratov kapucínov v Białej Podlaskej

1. Podlasie zahrňuje terény umiestené na sever od Lublína, na východ od Varšavy, na juh od Suvalk a Łomže, na západ od Wołkowyska a Brešcia. Rieka Bug zo začiatku rozhraničuje Podlasie s Bieloruskom, aby potom — počínajúc od Niemirowa — rozdelia ich na časť severnú a južnú. Podlasie predstavuje rovinu, má niečo jazier a je plné zelene, keď aj napriek ekologickým pohromám zachovalo sa tu mnoho lesov, korunou ktorých je Bieloveská Puszcza. Zem tu nie je úrodná, obyvateľ'stvo teda — okrem rol'níctva — muselo sa zaoberať lovom, potom pastierstvom. Mnohí, využívajúc význam Bugu, ako vodnej cesty, a súčasne vzniku Kanála Král'ovského, spájajúceho, z nerastov odkryli sa tu jedine sloje bielej kriedy. Teda v ťažkých podmienkach prichádzalo žiť obyvateľ'stvu tejto zeme.

2. Akí boli títo obyvatelia? Vždy ľuďmi pomedzia. Ľud

Podlasia je priamo typický pre krajinku pohraničia či mostíka. Podlasie bolo hranicou, hraničnou čiarou aj pre Polanov, i pre Rusínov aj pre Litvanov. Rôzne plemená sem prichádzali aj odchádzali, avšak vždy tu ktosi zostával, kto sa osídľoval, zdomácnel. Medzi susediacimi ľuďmi žilo sa životom vlastným — aj podobným do tamých a iným, čo v dôsledku malo ten výsledok, že sa vytvoril typ Podlasia-ka s vlastnými tradíciami s niečo divnejšou výslovnosťou a veľkým pripútaním k miestu, k «tunajskosti». Rodokme-ne jednotlivých ľudí sú tu posplietané a vedú rôznymi smer-mi; svojho času bývalo tu mnoho Karaimov (ešte aj dnes ukazujú sa ich staré domy, štítom obrátené k ceste, s povinnými tromi oknami), na tej zemi nechýbala ani čistá rodina. Ako to na pohraničiach býva: bohatá mozaika zložená z Poliakov, Bielorusov, Ukrajincov, Litvanov, Židov i Tatárov, nezabúdajúc na Cigánov. A treba dodať: ako to v tej mnohonárodnostnej a pre všetkých otvorenej rôznorodnosti Rzeczypospolitej, k ideálom ktorej všetci títo ľudia boli hlboko pripútaní. Totiž pre všetkých obyvateľov Podlasia boli dve — aj sú — stále príslušnosti, podmieňujúce ich identitu, spomenutú už «tunajskosť», čiže ich podlaskú domácu vlasť — súčasne stály zväzok s Poľskom, ktorý vždy predstavoval ich politickú vlasť. Už v samotnom svojom názve — Podlasie — uzatvára pravdu o podriadenosti Lachom, ako kedysi menovali Poliakov. Ovšem, sú aj takí, ktorí výraz «Podlasie» odvádzajú od akejsi spojitosti s lesmi. Avšak tak tomu nie je. Tieto terény boli nazývané Podlasim, keďže sa nachádzali pod vládou Lechov — na rozlíšenie od s východu susediacim Podlesiem, ktoré nie vždy bolo pod ich panovaním.

3. Týmto spôsobom sme prešli od geografie a etnografie k histórii Podlasia. V priebehu súčasného tisícročia Podlasie takmer stále — s výnimkou medzivojnového dvadsaťročia — nachádzalo sa «medzi». Južné Podlasie tvorilo za čias panovania prvých Piastov štát Polanov a

predstavovalo jeho severo — východné okraje. Potom našlo sa pod nedeliteľnou vládou Jadžwingov, plemena z rodiny Baltov a následne jeho južná časť znova sa dostala pod vládu Piastov. Zmena nastala v XIV. storočí, keď takmer celé Podlasie bolo vtelené do Veľkého Kniežatstva Litovského. A tak už ostalo do času utvorenia Únie Lublinskej, keď do toho času na základe právoplatnosti rozhodnutia Únie, južné Podlasie pripísané bolo do Koruny. Naproti tomu severovýchodná časť nadalej zostala v hraniciach Veľkokniežatstva litovského. Tretie delenie Poľska spôsobilo priamo symbolické roztrhnutie Podlasia na tri časti a hranice medzi troma okupantami zbíhali sa na situácii Podlasia zaviedol v «hraničnej» situácii Podlasia po napoleonských vojnách Viedeňsky kongres totiž na základe jeho rozhodnutia severovýchodná časť Podlasia vteliť do Ruského impéria, Južné Podlasie zase zostalo v Poľskom kráľovstve, zvanom Kongresovka. Až po prvej svetovej vojne sa situácia Podlasia radikálne zmenila: nachádzajúc sa v celosti v hraniciach nezávislého Poľska, predstavujúc — v zmysle nových štátnych hraníc — takmer centrum Poľska, ako keby bolo stratilo svoju «okrajovosť». Po 20 rokoch nezávislosti, už v roku 1939 vrátilo sa k dávnej úlohe: najprv na dva roky, bolo roztrhnuté na polovicu okupácnymi mocnosťami — našlo sa na «hraničnej čiare» aj «medzi». A tak je dodnes.

Menivé osudy Podlasia nikdy nezmenili patriotizmus bývajúcich tu ľudí a možno povedať že tým viac ten patriotizmus upevňovali a prehlbovali. Sú rôzne príčiny toho a zvlášť výrazne sa prejavujú v momentoch ohrozenia. Už v čase švédskej potopy, keď ostatné časti Poľska sa tak ľahko poddávali nájadzcom — tu musela konfederácia do vojny so severným uzurpátorom. Tu práve tak v priebehu celého XIX. storočia sa bojovalo v čase následných národných povstaní. Tu bujne sa rozrastalo partizánske hnutie armád krajovej v rokoch nemekej okupácie. A okrem toho: ktorý-

Ľudové umenia na Podlasí

že región Pol'ska bol tak bohaty skropený krvou mučeníkov za vieru, ako práve na Podlasí — domáca otčina bohatierskych uniatov prenasledovaných carizmom? Jako posledná spomienka usmerňuje našu pozornosť k dejinám kresťanstva na Podlasí.

4. Kresťanstvo prenikalo na Podlasie z rôznych strán. Ako sa zdá, navštívil ho sv. Brunon z Querfurtu, s istotou putoval tadiaľ sv. Jacek Odrowąż, keď išiel k Prusom. Pohraničie Podlasia prejavovalo sa tiež tým, že kresťanstvo vo svojich dvoch rozdielnych verziách ríty (hoci v rámci ešte nerozdelenej jednoty Cirkvi), lebo čiastočne prišlo súčasne s krstom Mieszka I., čiastočne zase s krstom Vladimíra

Vel'ká budova gymnázia Jozefa Ignaca Kraszewského v Białej Podlaskej (dávnej Akadémie Białskiej a potom školy okresnej)

Veža z dávneho zámku Radziwillow Białej Podlaskej

Kyjeského. Na intenzifikácii christianizácie veľký vplyv malo zriadenie archidiakonátu v Lukowe, podriadenému krakovskej diecéze, naproti tomu zjavenie sa pravoslávia — po rozbití cirkevnej jednoty — podmienené bolo silnými vplyvmi ruskými na tomto teréne. Rzeczypospolita, tolerantná voči vierovyznaniam, vytvárala tiež podmienky, umožňujúce obnovenie dobrovoľnej cirkevnej jednoty, tak aj sa stalo, vďaka Únii vytvorenej v Brestu (Brest), pri východných bránach Podlasia, čo nakoniec spôsobilo zánik pravoslávia na dlhší čas.

Na Podlasí nebolo počuť o vojnách či konfliktoch náboženských. Všetci vzájomne žili v zhode. Mučeníci zomierali niekde inde: na Podlasí hynie sv. Andrej Bobola, skôr na Vitebštine príde o život. Jozafát Kuncewicz, ktorý až vo svojich relikviách o dvesto rokov «ubytuje» sa v Bielom Podlaskej, aby nakoniec, po rokoch vandrovania, spočinul pod kúpou sv. Petra vo Vatikáne.

Avšak prišiel čas delenia Poľska. Najtragickejší osud pripadol vtedy podlaským uniatom; už v roku 1838 na severovýchodných terénoch, vtelených do Ruského impéria začalo sa násilné pripájanie uniátov k pravoslávniu. Južné Podlasie spoluutváralo Kongresové kráľovstvo o niečo dlhšie používalo z istých religijných slobôd — zachovala sa tu, jedine v Kráľovstve diecéza uniatská, nazývaná cheľsko-podlaská — ale od roku 1874 začali sa ukrutné prenasledovania uniátov taktiež aj na tomto teréne. Stávalo sa, že kozáci vraždili obyvateľov celých dedín, ako sa to stalo v Pratulíne, Polubiczach či Drelove. Uniati, s podivuhodnou odvahou, bránili svoju jednotu s Apoštolským stolcom. A keď v roku 1905 rozšírila sa zvest' o tzv. tolerantnom úkaze, takmer všetci uniati, násilne prepísaní na pravoslávie, použili túto príležitosť a vrátili sa k jednote s Rímom, prechádzajúc na latinský rítus, čo predtým bolo im zakázané. Podali tým dôkaz veľkej kresťanskej zrelosti.

ti, ktorá vernosť jednoty stavia vyššie než vernosť k tradíciám rítu.

S latinikmi bolo ináč, tí mali svoj archidiakonát v Łucke. Časom, keď už vznikla diecéza v Łucku, takmer celé Podlasie bolo do nej včlenené. Łuckí biskupi z Rzeczypospolitej ešte pred jej delením, chciac sídlit' bližšie k hlavnému mestu štátu, najčastejšie bývali v Janowe, keďysi zvaným Biskupským, teraz — Podlaským. Administrácia týchto krajov podľahla po delení štátu prerôznym zmenám. A tak: severovýchodná časť Podlasia, ktorá v priebehu istého času utvárala diecézu wigerskú, prešla potom do diecézy vilenskej; časť severozápadná našla sa v oblasti plockej a wigerskej diecézy, a zasa po Viedeňskom kongrese — v rámci diecézy sejnenskej a plockej. Naproti tomu tá časť Podlasia ktorá leží na juh a západ od Bugu, dostala vlastnú diecézu, vtedy nazývanú podlaskou alebo janowskou. Po Januárovom povstaní diecéza bola zlikvidovaná a jej posledný biskup — o. Benjamín Szymański, kapucín — zomrel vo vyhnanstve. Obnovenie poľského štátu po prvej svetovej vojne prispelo k obnove podlaskej diecézy a v spojitosti s premiestením biskupského sídla z Janowa do Siedléc, pomenovali túto diecézu siedlickou, čiže podlaskou.

Na základe pápežského rozhodnutia z roku 1925 severovýchodné Podlasie tvorilo diecézu pińskú, severné — do archidiecézy wilenskej a malý kúsok západoseverný — do diecézy łomżyńskiej. A tak to trvá dodnes vo vzt'ahu k latinskej Cirkvi, ktorého veriaci tvoria rozhodujúcu väčšinu medzi obyvateľmi súčasného Podlasia.

5. Jednako Podlasie nad'alej zostalo priestranstvom mnohých náboženstiev, mnohých kultúr a dokonca aj národností. V severovýchodnej časti Podlasia žije mnoho pravoslávnych. Vlastnia dva kláštory (ženský a mužský). Na Podlasí zachránila sa tiež jedina teritoriálna uniátska farnosť rítu byzantsko—synodálneho v Komstomłotoch. Rovnako je možné tu natrafiť aj na spoločenstvo Karaimov,

Mučeníctvo uniátov v Pratuline

a o Tatároch svedčí cintorín v Studzianke. Židia, ku ktorým sa posledná vojna zachovala najkrutejšie, majú na Podlasí dve mauzolea: w Treblinke a Sobitoru.

6. Na tomto okrsku sveta sú rôzne vklady do kultúry; je rozvoj vied a umení, tvorenie nových diel a súčasne zachovávanie starých, je odovzdávanie kultúry spolužitia a kultúry obyčajov, je pietizmus pre cenné tradície i novátorstvo myšlienok. Tento typ vkladu do kultúry nie je l'ud'om Podlasia cudzí: ved' práve tu vznikla v XVII. storočí vysoká škola, v Pol'sku štvrtá, zvaná Akadémiou bialskou. To odtiaľ pochádzajú dvaja naši veľkí spisovatelia: Józef Ignacy Kraszewski a Henryk Sienkiewicz, ktorým s obl'ubou sa prisudzuje zriedkavé privilégium vzdelávania

Kláštor Menších bratov kapucínov, východného rítu v Lubaszowe

svedomia a rozumu skrze postavenie mostíka medzi Pol'skom šľachty, odchádzajúcim do minulosti s jeho rytierskými vzormi a rodiacim sa Pol'skom súčasným.

Jestvuje však aj iný druh kultúrneho vkladu — je on rovnako dôležitý ako predchádzajúci, a býva, že v chvíľach prelomu je od tamtého dôležitejší. To je vklad obetavého boja o najvyššie hodnoty, také, akými sú viera a sloboda. To je vklad krvi preliatej v ich obrane. Na Podlasí to bude mučenícky vklad uniatov, vklad jeho vojakov, bojujúcich o nezávislosť Pol'ska a súčasne vklad krvi Židov, umučených tu totalitným pohanstvom, vklad mnohých známych aj neznámych osôb, dávnych časov i neskorších.

Podlasie má dve výrazné obličaje: ochotne sa stáva

mostíkom, domovom otvoreným pre všetkých — a ochotne sa delí s celým Pol'skom svojou krvou. Tá druhá jeho tvár — tvorí jeho znak tým je známe. A ten spôsob, na svojom otvorenom priestranstve, ako materiálnej tak aj duchovnej — akoby zabezpečoval, hoci v miniatúre, dedičstvo dávnej Rzeczypospolitej, kedysi — nie bez dôvodu — menovanej Najjasnejšou.

«Mysel' tu zalieta k tol'kým l'ud'om, ktorí aj na Slovensku vyznali po tieto roky svoju vieru, hoci sa tým vystavovali nebezpečenstvám.

Biskupi, ktorí skončili vo väzeniach, ktorých uponižovali, trýznili a prekazili im vykonávanie ich poslanie. Kňazi, ktorých ohrozovali, napádali a obmedzovali vo vykonávaní kňazskej služby. Rehol'níci, ktorých vyhnali z kláštorov a zatvárali. Rehol'né sestry, ktoré násilím odlúčili od služby chudobným. Rodičia, ktorých donucovali obmedzovať kresťanskú výchovu svojich detí. Deti, ktoré vychovávali k dvojkoľ'ažnosti: a jej prvým prejavom bolo popieranie Boha. Tol'kí, tol'kí, čo trpeli pre svoju vieru!

Krv mučeníkov bola vždy semenom nových kresťanov. Táto zásada platí dnes ako včera a vzkriesený Ježiš Kristus nám to pripomína. Duch Boží vás nikdy neopustil. Bol vždy s týmto Božím l'ud'om, ktorý žije na Slovensku, bol pri mládeži a pomáhal jej, viedol rehol'níkov a rehol'né sestry pri výchove novicov a noviciek prevádzal bohoslovcov v ich príprave na kňazstvo, oduševňoval mnohých apoštolov a mnohé duchovné hnutia, čo pracovali v skrytosti. A výpočet by ešte mohol pokračovať'.»

Ján Pavol II. Bratislava 22.IV.1990

DOM KOŽMIŃSKÝCH

Rodina Koźmińských sa udomácnila na Podlasí od pradávna, a odvtedy patrí k tunajším. Ich rodinný krb i majetok sa nachádzali v Ostromęczyné. Dedko blahoslaveného bol uniatským kňazom, farárom aj dekanom v Chlopkove pri Łosiciach, ženatým a otcom rodiny, ako to už býva — v súlade s cirkevným právom — takmer vo všetkých východných rítoch katolíckej Cirkvi. Kňaz Leon Koźmiński pozorne sleduje počínanie Ruska voči únii už od čias prvého delenia Poľska a rozhodol sa chrániť svoje deti pred násilným «obrátением» na pravoslávie a preto svojho syna Štefana najpravdepodobnejšie krstí podľa latinského rítu. Vel'mi totiž dbal o trvanie jednoty s Rímon.

Štefan Koźmiński po získaní zodpovedajúcej prípravy, plnil povinnosti okresného staviteľ'a v Belej Podlaskej, kde požíval veľ'kú úctu medzi spoluobyvatel'mi. Pomerne predčasne mu zomiera prvá manželka, ožení sa teda po druhý raz, v tomto prípade so slečnou o dvadsať rokov mladšou. Bola to Alexandra Kahl, bývalá vychovateľ'ka v rodine Dębczyńských, prezidenstva z Ostrova Lublńského, s ktorými prichádzala do okolia Białej, najmä k Woronćovi a Huszlevovi, aby sa pomodlila pred veľ'mi tu uctievaným obrazom sv. Antona.

Vlastne pri takejto ceste prišlo k známosti a sobášu. Druhým diet'at'om z tohto manželstva je budúci o. Honorat,

narodený 16. októbra 1829. Pri jeho krste sú prítomné dva páry krstných rodičov, medzi ktorými je prítomný kňaz Bartolomej Radziszewski, farár a kanoník z Bialej, budúci správca diecézy podlaskej. Chlapec dostáva pri svätom krste štyroch patrónov: Florentyna, Václava, Jána a Štefana. Doma sa zaužívalo druhé meno a preto bol všeobecne menovaný ako Václav.

Časy tu boli vždy t'ažké, avšak vtedy sa stali ešte t'ažšími ako obyčajne. Vypuklo Novembrové povstanie a v ňom hynú dvaja synovia Štefana Koźmińského z jeho prvého manželstva. Po neúspechu povstania nastáva obdobie intenzívnej rusifikácie, dokonca aj na teréne Kráľ'ovstva kongresového. V takejto atmosfére a v súvislosti s takými t'ažkosťami začína mladý Václav chodiť do školy.

Vel'mi mladý, keďže majúť sotva osem rokov, prechádza do okresnej školy, teda strednej. Nebolo mu však súdené ukončiť bialské gymnázium. Toto gymnázium — jediná stopa po bialskej Akadémii, zavretej po tret'om delení Poľska — malo dobrý chýr (študoval tu Kraszewski). Z až do konca nevysvetliteľných príčin Václavov otec rozhodol sa Biahu Podlaskú a Podlasie napriek všetkým zväzkom, spájajúcim jeho rod s tamtým krajom od pradávna. Išlo snád o útek pred napredujúcou rusifikáciou? Je možné však, že istý vplyv na jeho rozhodnutie odísť mal vzniknutý konflikt s kláštorom paulínov v Lešnej Podlaskej a okresným úradom, v ktorom totiž Štefan Koźmiński pracoval?

Mohli to byť aj iné dôvody. V každom prípade však výsledok bol taký, že rodina Koźmińských sa presťahovala do Włocławka, kde Štefan získal to isté postavenie, ako bolo jeho predchádzajúce, prijatím práce staviteľ'a kujawského okresu. Keďže vo Włocławku nebolo gymnázium, umiestili chlapcov — Václava a Jeho staršieho brata — v Płocku. Ubytovali sa v podnájme v rodine Lemańských, s Kazimírom, svojim rovesníkom. Kazimír bol po náboženskej stránke ľ'ahostajný a snád preto sa v živote Václava začínajú

Aleksandra Koźmińska

Vaclav Kožmiňski

W S Z Y S F K O

przez serce

16 Hyems
diei abhiesch
Fremische

M A R J I

[illegible]

starosti s vierou. S učením však t'ážkosti nemá a končí gymnázium ešte v mladom veku, už v roku 1844. Má práve 15 rokov.

Ďalšie štúdia začína vo Varšave vstupujúc do novovzniknutej Vysokej umeleckej školy. Chce byť, ako jeho otec stavitel'om — architektom. A všetko pokračuje hladko až do 2. septembra 1845, keď dostáva prvý úder: náhla smrť otca. Mladá vdova so štvoricou maloletých detí sa však nevzdáva a použivúc pomoc príbuzných, podujíma sa na odvážne rozhodnutie: Václav má pokračovať v štúdiách. Vtom nasleduje ďalší úder: niekoľko mesiacov po otcovej smrti zatvorila Václava dňa 23. apríla 1846, ktorého dopravili do varšavskej citadely. Tieto dva údery dostáva práve vtedy, keď nemá ešte ani sedemnásť rokov...

A dodnes sa len málo o tom vie, aké pohnutky viedli cársku «ochránku», ktorá uväznila Václava. Zaiste povieval Európou silnejší ván, približujúci «L'adovú jar» národov a vo vlasti sa schýl'ovalo k povstaniu. Avšak — samotné uväznenie čím mohlo byť motivované? Spájalo sa snád' so známosťou Karola Ruprechta, pochádzajúceho z Bialej a zaangažovaného do Konšpirácie? Či snád' malo nejakú spojitosť s útokom povstaleckej skupiny Pantaleona Potockého na Siedlce, v konečnom dôsledku — neúspešným. Vec nie je jasná.

Namiesto toho jasnejšie sa zdajú byť podmienky usmerňujúce rozvoj mladého chlapca k vnútornej premeny. Lebo uvážme: už samotná väzenská izolácia nakláňa ku koncentrácii, viedla k premýšľaniu o viere a neverectve ako zriedkavo hociktoré rekolekcie. A uvážme nasledujúcu vec: strašná duševná depresia, do ktorej mladý Václav upadol vo väzenskej cele, dovolila mu — čo sa stáva iba citlivým jednotlivcom — odraziť sa od psychického dna a prechod na vyšší stupeň psychickej integrácie. Prelomový moment nastal na slávnosť Nanebovzatia Panny Márie. Václavova matka však robila dve nevyhnutné veci aké sa robia v podo-

O. Honorat Koźmiński

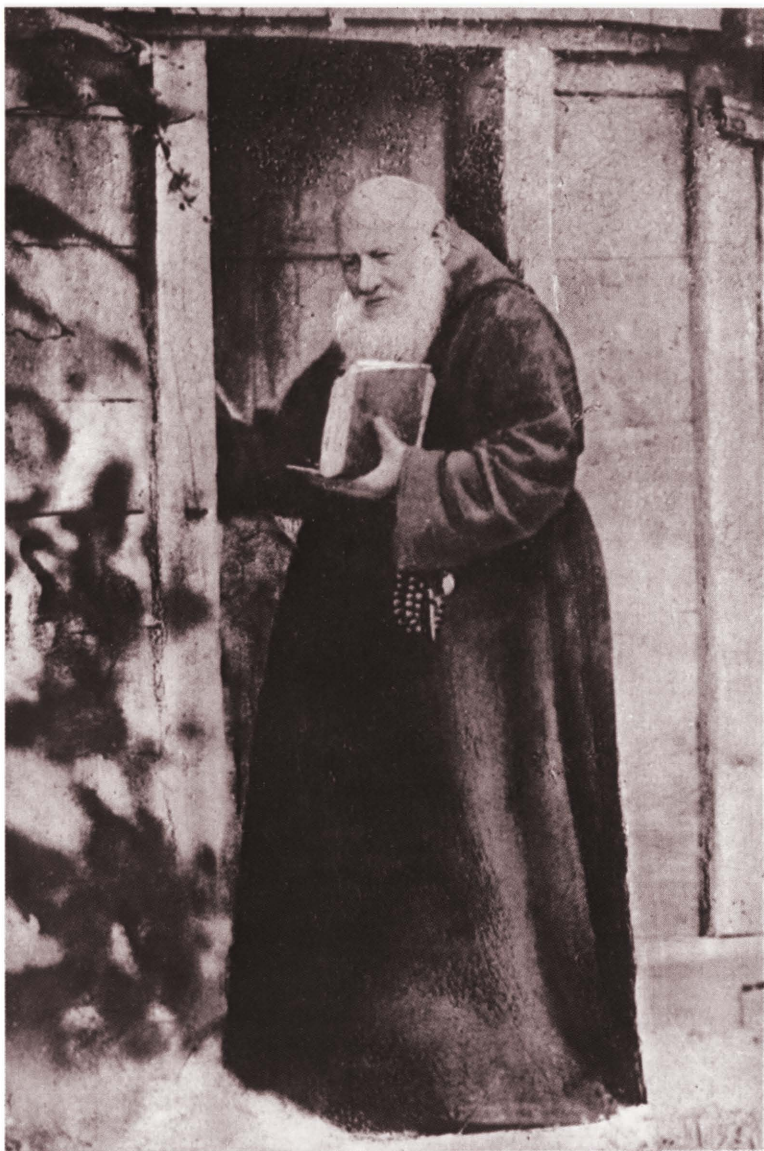
O. Prokop Leszczyński a bl. Honorat

bných prípadoch. Z celého srdca sa modlila k Bohu o vyslobodenie syna a neochabovala v podujatých činnostiach, aby to jeho vyslobodenie urýchlila. Až nadišiel ten marcový deň roka 1847, keď vo Smrtnú nedeľu Pána bol Václav Kožímiński uvolnený z Citadely.

Prirodzeným dôsledkom prežitého prelomu vo väzení bolo to, že o niekoľko týždňov neskoršie vykoná si generálnu svätú spoveď v kostole reformatov. Jeho spoveď pripadla na nedeľu Dobrého pastiera. Ešte jednu ovečku vzal Kristus na svoje plecia. Zvláštna radosť naplnila srdcia dvoch Matiek: Nebeskej, ktorej príhovor, prímluva ukázala sa taká účinná, aj — pozemskej, ktorej láska bola odmenená víťazstvom.

A ďalej už všetko bežalo, po svojej kol'aji, to znamená — Václav pokračuje vo varšavských štúdiách — prostredníctvom jeho z kolegov, otca Prokopa Leszczyńského, kapucína, známeho usmerňovateľ'a duší a sčítaného spisovateľ'a náboženských diel. Prichádza k nemu za účelom vykonania výročnej jubilejnej spovedi, v tom roku totiž pápež Pius IX. vyhlásil, hneď po svojej vol'be, mimoriadne pápežské jubileum. To, zdá sa, v priebehu tej spovede, mladý Václav odkryl zacítil, v sebe rehol'né povolanie. Od toho dňa pozvol'na klíčila v ňom myšlienka, až nakoniec sa zakorenila vo vedomí chlapca natrvalo. Ešte v tom istom roku sa rozhoduje vstúpiť do Rádu menších bratov kapucínov. Ako to však neraz býva — jeho matka prežila to bolestne. Napriek svojej hlbokkej religiozite, zo začiatku odporovala rozhodnutiu syna. Či snád počítala s jeho pomocou pri výchove mladších súrodencov? Je tiež možné, že mala aj nejaké iné zámery v súvislosti s milovaným synom? To nevieme. On naproti tomu zotrval pri svojom úmysle. Dňa 8. decembra 1848 zaklopal na bránu kapucínov na Miodovej ulici vo Varšave.

Za ním zostala škola, priatelia, rodina. Bolo treba zabudnúť na detské sny, mládenecké plány, týkajúce

O. Honorat pri pustovni

Spovednica o. Honorata v Nowom Mieście

sa budúcnosti — akože inej než tej, pre ktorú sa tak neočakávané rozhodol. Jedine sám Pán Boh vie o všetkých týchto zápasoch a vnútorných rozporoch. A Pán bol s ním. Od ničoho nie je také ťažké odísť ako práve od rodiny, ak je dobrá. Lebo predstavuje najsilnejší oporný bod života. Keďže je ako strom silne zakorenený v zemi. Strom z Podlasia.

O. Honorat v rakve

FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE

Európske skúsenosti z konca XVIII. storočia a nasledujúcich rokov spôsobili, že už na začiatku devätnásteho storočia po narodení Krista — oživil sa záujem o dedičstvo sv. Františka Assiského. Malo to mnoho príčin. Jednou z nich mohlo byť to, že popredné heslá: sloboda, rovnosť a bratstvo, znova prečítané z evanjelia — privlastnili si politickí hráči a — ponechané na zástavách. Neveľ a z toho preniklo do obyčajnej, ľudskej skutočnosti. Naproti tomu jednoduchí ľudia boli poddaní dodatočným útrapám príslušných vojen ako aj nespravodlivým skutkom silných tohto sveta.

Ešte raz sa ukázalo, že cieľ nemôže a ani neposväcuje prostriedky. Práve vtedy, našťastie, bolo pripomenuté dedičstvo syna Petra Bernardonyho. A pri jeho pomoci začalo sa hľadanie nových spôsobov, slúžiacich na uskutočnenie evanjeliového poslania.

Václav Kožmiński sa nachádzal vo zvláštnej situácii, keď celá jeho mladosť ako keby sa bola zrástla s františkánskou duchovnosťou: tak bolo v Biali Podlaskej, kde od včasného detstva mohol sa prizerat synom sv. Františka, žijúcim a pracujúcim pri kostole Matky Božej anjelskej, dnes známym pod názvom sv. Antona. To isté sa zopakovalo vo Włocław-

ku, kde sa znovu stretol s Rádcom reformatov. Nakoniec vo Varšave sa stretá Rádcom Menších bratov kapucínov, jednou z mladších reforiem, ktorých tak mnoho vyrástlo z Františkovej rodiny.

Nebola teda Václavovi osoba Chudoby z Assisi neznáma. Nie je tiež vylúčené, že vo svojich lektúrach a výskumoch nezriedka nachádzal stopy prítomnosti Františka v dejoch mysle a počinaní človeka. A keď nakoniec prišlo jemu samému sa rozhodnúť pre takú životnú dráhu, vol'ba padla na cestičku umbrijskú, ktorou chodili Menší bratia kapucíni. Hoci by to mohlo byť udivujúce, ako keby sa tento rád len teraz udomačňoval v Pol'sku. Vznikol totiž na začiatku XVI. storočia a do Pol'ska bol preštepovaný za čias kráľ'a Jána III. Sobieského., Tento preštep bol dlho chorý, lebo ani v Rzeczypospolitej nechýbala slabosť v tom čase, až prišlo k deleniu štátu.

Františkánski reformátori, v kapucínskych habitoch určili si za cieľ — opätovné čítanie, primerané verné evanjeliové vzory, a úprimné ich uplatňovanie v živote. Takýto bol spoločenský záujem a v tomto smere sa tiež ubierali náboženské očakávania ľ'udí. Ako že všetko, čo je autentické, zhoduje sa s predpokladmi — zdá sa byť blízke každému človekovi a čo prv povedať o takej citlivej chúlостivej psychike, akou sa vyznačoval Václav Kožmíński?! Jeho vól'a prešla už ohňom skúšok, v ktorej sa utvrdila, rozumu nechýbala odvaha pri vyslovení sa pre solídne motivácie.

Tým skôr, že kapucínsky rád pomerne rýchle prekonal nemoc preštepu a natrvalo sa udomácnil na pol'skom základe; zakorenil sa v národe a vrástol v neho včera i dnes, stávajúc sa jedným spolucestujúcim na ceste do budúcnosti. Hoci časy akokol'vek neboli ľ'ahké, lebo to boli roky nepokoja a poroby. Františkovi bratia museli teda pochopiť, že úspech ich misií závisí od toho, či dokážu byť spolu s trpiacimi, prenasledovanými a vyhánanými. A tak to prijali. Ich

Oltár sv. Felixa v kostole Menších bratov kapucínov vo Varšave, celkom zhorel počas varšavského povstania

kláštorné brány boli veľmi jemné na každý hlas biedy a nešťastia. Ich kuchyne stravovali hladujúcich. Sami tiež ochotne navštevovali chorých, na duchu posilňovali utrápených a aj za brány väzníc sa ponáhl'ali s Kristom, s jeho nádejou aj odpustením. V modlitbách posilňovali svojho ducha i telo. Kostoly mali otvorené, pripravené k službe pri oltári, vo spovednici i na kazateľnici — vždy majúc čosi na venovanie z bohatého dedičstva evanjeliového, ako že v súhlase s odporučaniami Úbožiačika nemnoho ponechávali si pre seba.

Václav sa kriticky prizeral rehol'nému životu, ved' prežil tak mnoho, súc ešte mladým! S istotou myslel na Božiu slávu, pamätal na povolanie k svätosti «s akoukol'vek obet'ou», ale cítil ako málokto — bitie srdca rodákov. Aj v ňom bol plameň slobody, aj on bol pripravený «trpieť za milióny». Avšak v oných časoch bolo neobvykle ťažkou vecou vyjadrovať sa pre ten alebo onen smer. Václavova voľba padla na cestný ukazovateľ viery a nasledoval tento smer až prišiel do kapucínskeho kláštora v Lubartove, kde svojho času bol noviciát. Cestu z Varšavy vykonal peši, aby 18. decembra (1848) prekročil bránu kláštora. A od toho momentu všetko nabralo akoby zvláštne zrýchlenie, lebo už 21. decembra bola vykonaná obliečka do rádového habitu a dostáva nové meno — Honorát, lebo nasledujúceho dňa v liturgickom kalendári pripadala spomienka na toho svätého.

Ročné obdobie novickej skúšky rýchle prebehlo, keď Václav — Honorat sa prizeral kapucínskemu bratstvu, a Rád jemu! Akože ináč to všetko vyzeralo z vnútra! Bolo potrebné vykonať početné korektúry v doterajšom obraze rehol'ného života. A ináč ani byť nemohlo, ved' rehol'né povolanie nie je niečím nemeniteľným, je životom a v životných skúškach nachádza svoj rozmer. Ba čo viac noviciát dal Honorátovi možnosť lepšie včítať sa do Regule sv. Františka a trpezlivé odhaľovanie kapucínskej charizmy — v dejinách rehole, vŕchol seba i v sebe.

Ideálom Koźmińskiego bol rehol'ný život, ako taký, nebral do úvahy rozdiel, plynúci zo sviatosti kňazstva. Jeho túžba bola čistá, chcel sa odovzdať do rúk Pánu Bohu, zasvätiť sa úplne. A to je najdôležitejšie v rehol'nom povolání. Lebo či môže byť niečo milšie Pánu Bohu — než úplné odovzdanie sa jemu potvrdeným odovzdaním sa jeho vôli?! Tak to chápal mladý novic. Keď však predstavení odporúčali mu venovať sa štúdiám filozoficko — teologickým účelom prípravy na prijatie posvätného kňazstva, súhlasil s tým, keď bola taká vôľa Božia!

Po roku noviciátu — zložil rehol'né sl'uby dočasné, prechádzajúc na krátko do Lublína, kde sa nachádzal dom štúdií Pol'skej kapucínskej provincie. Tu tiež 18. decembra 1850 zloží večné sl'uby. V nasledujúcom roku vidíme už vo Varšave br. Honorata, študujúceho teológiu, stále v obvode seminára, pod vedením rehol'ných profesorov, zvaných lektormi. Na jar v roku 1852 prijme svätenia subdiakonátu a diakonátu, čo sa spájalo s povinnosťou istých dušpastierskych praktík. Takým vážnym momentom pre Honorata sa stáva prvá kázeň, vykonaná vo Varšave dňa 20. mája 1852, v prítomnosti svojej matky a príbuzných.

Ako sa zdá, vyznela dobre, lebo dostal blahoželania od bratov, od rodiny aj od d'alších veriacich, prítomných na májovej pobožnosti. Neukazuje sa, žeby toto uznanie poslucháčov bolo podmienené jedine úprimnosťou, prisluchajúcou chvíľam tohto druhu — ono malo svoje objektívne opodstatnenie, čomu dostatočne nasvedčuje neskoršia činnosť Koźmińskiego.

Honorat vstupujúc do kláštora, mal už za sebou roky štúdií na Vysokej škole umenia. Tento fakt neušiel pozornosti rehol'ných predstavených, ktorí poverujú mladého rehol'níka niektorými prednáškami pre svojich seminárskych kolegov. Už po obdržaní diakonátu, avšak ešte pred kňazstvom získa v septembri 1852 oficiálnu nomináciu na lektora, čiže profesora v Kapucínskom teologickom štúdiu

Socha Matky Božej Nepoškvrnenej, posvätená bl. Honoratom v Rózanke (teraz sa nachádza v Adampoli pri Włodawách)

vo Varšave. Krátko potom povolajú ho na stanovište provincionálneho tajomníka. Pribúda čoraz viacej práce a Honorát nemá úmysel šetriť sa, akoby precit'oval, že zostalo sotva niekoľko rokov rehol'nej činnosti v podmienkach relatívne vol'ných.

Honorát prijíma kňazské svätenia 27. decembra 1852. K už skôr vymenovaným povinnostiam pribúdajú nové úlohy: kázanie, spovedanie, slúženie svätých omši a iných pobožností, návštevy chorých a väzňov. S časom príde aj predstavenstvo vo varšavskom kláštore, účasť v riadení rehol'nej provincie. Otcovi Honorátovi nechýbala nikdy chuť do práce, avšak organizmus začal sa búriť, až nakoniec oslabil. Nadišiel čas odpočinku a predstavení vysielajú takého horlivého rehol'níka na dedinu k spriatelovým rodinám Ľubieňských a Zamojských. Na ich majetkoch, nachádzajúcich sa na Podlasí a najmä na majetku Kolano a Róžanka — lieči svoje pl'úca. Z toho pobytu zachovala sa milá pamiatka a menovite klasicistická socha Nepoškvorenej Panny Márie, zhotovená varšavským sochárom Konstantym Heglom, ktorá spočiatku bola umiestená na priestrannom námestí v Róžanke a dnes je v Adampole pri Włodawe. Túto sochu na sviatok Obetovania Pána — Hromnice v roku 1858 slávnostne posvätil otec Honorát.

Napriek mnohým prácam, blahoslavený sa stará dôkladne zachovávať rehol'ný poriadok dňa. Lebo v dobrej organizácii práce tkvie tajomstvo mnohých úspechov. Na to pamätá Honorat a preto mu nechýba čas na spoločné modlitby, meditácie, Eucharistiu a duchovné čítania, k týmto prameňom sa ochotne ponáhl'al, odchádzajúc posilnený na duchu a na tele. Vo vzt'ahu k dobrému Pánu Bohu nechcel byť lakomcom, ved' tol'ko milostí od neho dostal! Nehl'adel teda iba na rehol'nú regulu, ale ešte niečo k nej od seba pridával, často chodievajúc na adoráciu Najsvätejšej sviatosti. Ruženec a ani rôzne praktiky pokánia neboli mu cudzie.

«Osobitným spôsobom sa obraciam na mládež: Budúcnosť vašej vlasti závisí najmä od vás. Vy ste budovateľmi budúcnosti Cirkvi a národa. Uvedomte si túto obrovskú zodpovednosť! Pamätajte, že súladnú stavbu možno postaviť len vtedy, keď sa bude budovať na predtým položených základoch a podľa už vopred pripraveného projektu. Základy vašej kultúry položili svätý Cyril a Metod; oni naznačili aj hlavné rysy projektu budúceho vývoja. Ten projekt má svoje meno: Ježiš Kristus. Nebojte sa Ježiša Krista! On je vašim skutočným priateľom, on vás nikdy neopustí.

Rodinám hovorím: váš rodinný kozub nech je naozaj malou cirkvou! Zachovávajúte vzájomnú vernosť. Vaša manželská jednota nech je živým obrazom jednoty medzi Kristom a jeho Cirkvou. Prijímajte život ako výraz vašej lásky. Dovoľte Pánovi, aby prebýval medzi vami a vo vás!

Kňazov, bohoslovcov, rehol'níkov, rehol'né sestry a všetkých, ktorých Pán povolal k zasvätenému životu, nástojčivo prosím, aby boli verní osobitnému povolaniu, ktoré dostali od Boha ako dar. nezastavujte sa pri spomienke na prežité skúšky, ale žite pre budúcnosť. Povolanie od Boha je povolanie dynamické, misionárske, zamerané na šírenie Božieho kráľovstva.»

Jan Pavol II. Bratislava 22.IV.1990

APOŠTOLSKÁ ČINNOSŤ

Začiatky druhej polovice XIX. storočia sl'ubovali isté zmeny zlepšenia v systéme riadenia Král'ovstva kongresového, ale následne — po mesiacoch váhania — už nie len prevažujúc sa na stranu prísnejších metód, ale skôr — sa premenili na surové prenasledovanie pol'skosti a katolicizmu. Avšak kým k tomu prišlo o. Honorát s celým zápalom venoval sa dušpastierstvu. Boli tu dvojaké motívy: najskôr sa stále cítil ako neofita, ktorému horlivosť je niečim predpísaným, a potom — požiadavky na každú dušpastiersku prácu boli ohromné. Ako obyčajne, dôležitou vecou bola vec katechizácie. Učiteľ'ov náboženstva hl'adali riadiťky mnohých penzionátov. O. Honorát bude teda vyčovať náboženstvo v penzionátoch, kde sa vzdelávala ženská mládež, kde sa vychovávali matky, manželky aj dcérky budúcich povstalcov. Deti tiež bude vyučovať náboženstvo v rôznych ochrankách pamätajúc pri tom na vychovávateľ'ský personál.

Duchovné potreby, to bola jedna strana mince, druhou boli — zjavné otázky materiálne. Kongresovci totiž — zbadačení kontribúciami nachádzli sa vo veľmi t'ažkej existenčnej situácii: bolo mnoho sirôt a osaelých vdôv, to boli živí svedkovia Novembrového postavia. Mnohé rodiny neboli v stave zabezpečiť potrebnú výživu a výchovu detí. Pred o. Honorátom sa otvára nové pole práce, čo však nie

Kostol Menších bratov kapucínov v Zakroczyme

je úlohou, aby ju jeden človek mohol zvládnuť'. Preto Koźmiński nadväzuje na úzku významnú činnosť — Stanisław Jachowicz umrie — o. Honorat sprevádza jeho pozostatky na cintorín a tam káže o spoločenskej činnosti, teda vlastne o spoločníkovi, ktorého starostlivosť o bližného má vyrastať z hlbky viery a tam čerpať — silu!

Všeliako sa zdá — pod zorným úhľom perspektívy času, že tú kázeň o. Honorat nasmeroval predovšetkým na seba samého, pretože — od toho času — už natrvalo zostal zbliženým so spoločenskými problémami. Spoznanie problematiky tohto druhu a zahĺbenie sa do nej — bude prinášať svoje ovocie v priebehu celého života a zvláštnou pomocou sa preukáže pri organizovaní nových roľných spoločenstiev (spoločností), keď dokáže dômyselne spojiť nadprirodzené motivácie s predpokladmi spoločenskými — a to natrvalo. Bude sa to tiež spájať s niečo širšou otázkou pastorálnou, týkajúcou sa vo všeobecnosti dušpastierstva medzi ženami.

Teda, pripomeňme zrejmu vec, že napoleonské vojny a potom Novembrové povstanie a iné neskoršie oslobodzovacie pohyby spôsobili osirotenie mnohých rodín, kde t'archa zodpovednosti za rodinný krb spočívala nielen na pleciach, ale skôr na srdciach žien. Tie sa stali strážou pol'skej krajiny, či skôr úhoru; pol'skej národnej existencie a katolíckej viery. Na pomocníkov museli čakať po celé roky a o zastúpení — nebolo ani reči. Týmto ženám nemohla chýbať ani viera, ani odvaha. Neznamená to, žeby neprežívali znechutenie a neupadali do slabostí: Predsa však pomoc potrebovali!

Nie všetci dušpastieri si uvedomovali túto situáciu. Otcovi Benjamínovi Szymańskému, kapucínovi, neušiel pozornosť osud vdôv, matiek, sestier či dcér — obetiam to boja o slobodu a vieru; bol to práve on, čo začal s tým netypickým dušpastierstvom — v tých časoch — dušpastierstvo zamerané na ženy. Jeho príklad bude nasledovať o. Hono-

rat. A práve v Pol'sku sa činnosť tohto druhu ukázala ako prepotrebná, tak ako je potrebná dažďová voda vypráhljej pôde. Táto práca sa spájala so svätými, lebo o iný priesťor — relatívne slobodný — bolo v tom čase ťažko. Neobmedzovala sa ona iba na účasť na pobožnostiach, hoci duchovne v nich tkvela. Zvlášťne úlohy vystali pre náboženské spolky, dostupné pre svetské osoby. Práve tie poskytovali osamoteným ženám v každodennom živote duševnú a psychickú podporu, ul'ahčovali duchovné formovanie, viedli k prehl'beniu duchovného života a ul'ahčovali Pol'kám tiež vedomé zapojovanie sa do občianskych povinností.

Nastúpil zlatý vek františkáskeho terciárstva, čiže vznik Tretieho rádu, teraz zvaného Františkánskym rádom svetským. Tento pohyb sa zrodil predsa vo svetských kruhoch, pod vplyvom príkladu Úbožiaka z Assisi a stal sa skúškou preberania na seba väčšej zodpovednosti za vieru a morálku. A nielen to, terciári sa starali aj o plnšie zapojenie sa do profetickej misie Cirkvi, o rozšírenie okruhu apošťolskej činnosti. V takomto duchu o. Honorát vychovával svetských nasledovníkov sv. Františka. Vo svojich spisoch, kázňach a svedeniach naznačoval zodpovednosť všetkých svetských katolíkov za účinnosť spasiteľnej misie (spasiteľného poslania) Krista a Cirkvi.

Kresťanský spôsob života je totiž najlepšou formou evanjelizácie, a ta bola vždy dostupná a za každých okolností. Týmto spôsobom by Kristus mohol prichádzať k mnohým, pre ktorých kňaz nebol naporúdzí; a Evanjelium v ľudskom postúpaní sa dostávalo «pod strechy». Františkove dedičstvo sa znovu ukázalo osožným a účinným. A jeho otvorenosť k Pánu Bohu a citlivosť ku človeku, prežívaná v duchu skromnosti a nežistnosti aj radosti, znovu sa ukázali hodnotami s ktorými každý z nás musí počítat'.

Terciárskym veciam o. Honorat venoval mnoho času a starostlivosti. Aj v písomnostiach bude na ne pamätať

Kostol a kláštor Menších bratov Kapucínov v Zaloczynie

najmä že získa nomináciu krajinského riaditeľ'a Terciárskeho rádu a v roku 1859 získa — od nadriadeného generála kapucínov — mimoriadne spolnomocnenia vo vzťahu k tejto františkánskej rodine. Ba dokonca v neskorších rokoch nájde solídnu oporu v konštitúcii Leva XIII. — «Misericors Dei Filius» (1883) a v iných dokumentoch Cirkvi.

Taktiež veda Cirkvi — okrem osobnej skúsenosti — bude predstavovať mocný základ pre marianskosť (úcta k preblahoslavenej Panne Márii) o. Honorata. To prvé prejaví sa v rozhodnutí Pia IX. vyhlásenie o Nepoškvrnenom počatí preblahoslavenej Panny Márie (bullu — Inefabilis Deus zo 8.XII., 1854) i v mnohých vystúpeniach Leva XIII., ktorý sa tak významne (účinne) pričínal o oživenie modlitby

Kláštor sestier klárisiek-kapucínok v Przasnyszu

Materský dom sestier srdcarok v Nowom Mieście

sv. ruženca — (por. encykliku — «Adjutricem populi», z 5. IX. 1985). To tým skôr, že presvätá Panna Mária neostane l'ahostajná v Lurdoch, v La Salette, a Gietrzvalde odovzdá svoj manifest svetu. Všetko toto malo vážny vplyv na rozvoj mariánskej duchovnosti v živote o. Honorata, všade odovzdá svoj manifest svetu. Všetko toto malo vážny vplyv na rozvoj mariánskej duchovnosti v živote o. Honorata, ktorej základy si priniesol z rodného domu. V jeho detstve nemohli však chýbať púte do svätyně Matky Božej leśnianskej; presvätej Matke taktiež pripisoval svoje vyslobodenie z Citadely a vyzdravenie.

Otec Honorat nachádzal sa v tom zvláštnom položení, že mohol rozvíjať svoju mariánsku úctu, opierajúcu sa o dve tradície: františkánsku a pol'skú. Prvá zrasta s Porciunkulou učila láske a milosrdenstvu, druhá naproti tomu posilňovala vieru a trvanie; spolu vzaté dávali vzor mariánskosti dozrelej a účinnej. Takúto úctu k Panne Márii potrebovali Poliaci a k takejto mariánskosti viedla tiež d'aleká cesta a nie vždy k nej viedlo to, čo sa dialo vo svätyniach, kde dost' často ešte nachádzala miesto obyčajná devócia. Je teda jasné, prečo Blahoslavený kládol silný dôraz na vec prehĺbenia pobožnosti k Matke Božej.

V nepoškvrnenej Panne Márii videl spoluspasiteľ'ku a prostredníčku milostí, vd'aka pomoci ktorej l'ahšie a rýchlejšie sa môžeme približovať k Ježišovi; zjednocovať sa s ním — úctive vyplňujúc — alebo hoci v miere slušnosti — naše životné povolanie. Nebolo potrebné presvedčovať o. Honorata o význame nábožných praktík v mariánskom charaktere — pre úplný kresťanský rozvoj človeka. Veľ'mi odporúčal účasť na májových pobožnostiach, ktoré len čo — vd'aka kapucínskej, medzi inými, iniciatíve — začali sa udomacňovať v Kráľ'ovstve pol'skom. Modlitbe sv. ruženca pripisoval výnimočnú úlohu, najmä — vyrastajúcu z ružencových krúžkov. Mal k tomu mnoho dôvodov. Najprv preniesol dobre duchovne integrujúci vplyv Živých rúz, po-

tom tiež vedel, aké hlboké náboženské obsahy má modlitba sv. ruženca a ako ul'ahčuje pochopenie a praktizovanie evanjeliiového poslania. Ba čo viac, táto modlitba zamedzovala osamoteniu, oslobodzovala od egoizmu, a jeho rôznych obmenách, jednoducho zblížovala a zjednocovala. Vtedy to malo mimoriadny význam.

Podobné funkcie vnímal pri vplyve Jasnohorskej svätyne v Čenstochovej — na ducha pol'ského národa. A vôbec mu nešlo o vradenie katolicizmu do pol'skosti a pol'skosti do katolicizmu. Už sám podlaský povôd staval ho obdialeč od takého postoja. Vec sa týkala totiž niečoho dôležitejšieho a čo sa týka národa obrátého o politické centrum — má veľký význam — aby neprišlo k duchovnému a morálnemu rozkladu sebauvedomenia bytia v spoločstve. Nikto ho však tu nemohol lepšie posilňovať a podržať — ako Matka Božia, ktorá vedúc ľuďí k Bohu, posilňuje zväzky medzi putujúcimi deťmi už od vekov uberajúcim sa k tomu istému cieľu.

Preto bude pozorne sledovať všetko to, čo sa týkalo činnosti svätyne. Otrasy prežije veľmi bolestne, ktoré tak vážne oslabili Jasnú Goru Čenstochovej. Vyzve teda celý národ, aby sa neznechucoval, ale zotrval v tomto putovaní do domu Matky Božej. Navrhne zavedenie sviatku jasnohorskej Madony a na ten deň vypracuje liturgické texty ako do misála, tak aj do breviára.

V živote o. Honorata Nepoškvrená odohrá zvláštnu úlohu ako tá, od ktorej sa učil umeniu poznávania znamení znakov času, čo pre jeho činnosť malo podstatný význam. Bez tohoto daru — nevedno, by sme sa od dnes tešili jeho vyneseniu na oltáre i — či malo by zmysel siahať na jeho dedičstvo?!

Františkánsky aspekt a mariánska vízia spásy boli rovnako prítomné v kázateľskej činnosti Blahoslaveného. Včas začal hlásať slovo Božie, čo sa neobmedzovalo iba na

Kláštor Menších bratov kapucínov v Nowom Mieście

Hrobka o. Honorata v bočnej kaplnke kostola v Nowom Mieście, kde jeho pozostatky boli od r. 1975 do r. 1988

varšavský kostol. Verný kapucínskej tradícii bude sa podieľat' na misiách vo farnostiach v Parczewe a v Sterdyni na teréne podlaskkej diecézy. Do tejto diecézy pôjde inokedy — na pozvanie niekdajšieho provinciála kapucínov, ustanoveného za podlaského biskupa — o. Benjamína Szymańského, aby v roku 1859 povedat' kázeň v katedrále pri príležitosti prenesenia relikvií sv. Viktora. V nasledujúcom roku (1860) vidíme o. Honorata v Lubline kaŕe slovo Boŕie pri príležitosti posvätenia kaplnky Nepoŕkvrnenej Panny Márie, pristavenej ku kapucínskemu kostolu.

Kázne o. Honorata sú jednoduché, jasnej vnútornej ŕtruktúry. Vyznačujú sa solídnu argumentáciou ako bibliickou tak aj teologickou. Kazateľ rád vyuŕíval súčasnú četbu (lektúru) a nikdy sa neodial'oval od nejakého navrhnutého praktického uplatnenia; inak nebol by z frantiŕškánskej ŕkoly. Dnes, keď čítame kázne o. Honorata, zdá sa to byť akési pridlhé. Avŕak v časoch, keď televízia bola nezmáma, l'udia snád boli trpezlivejší a... vnímavejší.

Koniec kázateľ'skej činnosti Koŕmińského urobí likvidácia rádov, ktorú vykonala carská vládna moc vo forme represii za Januárové povstanie. Likvidácia postihne varšavský kláštor kapucínov a rehol'níci budú z neho vyhnaní. A tak v roku 1864 o. Honorat nájde sa v Zakroczyme a potom od roku 1892 v Nowom Meste. Ale kázat' mu už nebude dovolené. Snád' sa aj lepšie stalo, keď umučená vlast' a utrápené srdcia potrebovali niečo iné. A keď nie je možné hlásať celú pravdu, lepšie je — mlčať!

Zato vŕak do konca svojho ŕivota bude môcť o. Honorat verne slúŕit' v spovedelnici. Ťaŕká to sluŕba, a málo pre okolie viditeľ'ná. Ba čo viac, nie vŕdy je vd'ačná; od takejto skúsenosti nemohol byť oslobodený ani Blahoslavený, a dráma Felície Kozłowskej je toho — všeobecne známym — potvrdením. O. Honoratovi nemohla predsa chýbať ani trpezlivosť, ani múdrosť, ak už nespomenieme obetavosť.

Prvé roky kňazstva, vyplnené vonkajšou činnosťou — vrátane rehol'nej administrácie — nepriali vysluhovaniu spovede. Mimo toho už vo Varšave bolo možné stretnúť o. Honorata, oddaného «vedeniu duši». Niekedy zdal sa byť pritrvdý, rigorózný — snád' z toho niečo bolo — predsa však vždy sa staral pochopiť kajúcnika, vedúc ho do klímy Božieho milosrdenstva. A pri tom nestránil od rozhodných mienok a konkrétnych sugestí. Mal v sebe čosi zvláštneho, akúsi Božiu iskru, keď počet vyhl'adavajúcich ho kvôli spovedi — neustále vzrastal. Chýr o tomto bradatom spovedníkovi čoraz viac zväššoval svoje kruhy.

Ešte vo varšavskom období prežil mnoho bol'avých chvíľ pri príležitosti spovede; spájalo sa to zväčša s vysluhovaním sviatostí odsudencom. A kapucínom patrila duchovná starostlivosť o nich ako aj opatera všetkých uväznených.

A tak sa stalo, že o. Honoratovi pripadla úloha pripraviť na smrť svojho rehol'ného spolubrata, kaplána jedného z povstaleckých oddielov — o. Agripína Koniarskoho, ktorého na smrť odsúdila carska vláda a obesili ho vo Varšave, na

Disponovanie na smrť ideového väzňa

svahu Citadele dňa 12. júna 1863. Táto smrť nemohla nepohnúť svedomiami, lebo bolo predsa známe, že o. Agripín s celým uvedomením obetoval svoj život na oltári vlasti.

V nasledujúcom roku o. Honorat nájde sa spolu so štyrmi inými kapucínami rovnako pred Citadelou, aby asistoval pri exekúcií piatich členov Národnej rady s Romualdom Trauguttom na čele. Je ráno 5. augusta 1864, o. Honorat pripravuje na smrť mladučkého Jána Jezioraňského, ktorý mal sotva 21 rokov a rovnako mladú manželku zanechaval s dvomi malými deťmi. Takéto skúsenosti nepozostávajú bez vplyvu na psychiku, akýmsi spôsobom ony usmernili vol'u Blahoslaveného k čoraz horlivejšej službe Vlasti.

Zatiaľ čo o. Honorat odobera sa do Zakroczymu, kde — hl'adiac ľudskými očami — zaber jeho činnosti mohol by sa zúžiť, predsa sa tak nestalo a tisíce ľudí uberalo sa najprv do Zakroczymu a potom do Noweho Mesta ku charizmatickému spovedníkovi. A to, čo sa nepodarilo carskej štátnej moci, ktorá túžila zatvorit' o. Honoráta — dosiahlo sa spovedelnicou, ktorá urobila z neho skutočného väzňa Božieho milosrdenstva a ľudských slabostí.

Ešte nie tak dávno kňaz Władysław Potocki, zomrelý v Goniadzi v roku 1983, posledný kňaz terszpolsko-saratowskej diecézy, s tónom obdivu spomenul, ako jeho otec cestoval do Nowého Miasta, aby sa tam vyspovedal u o. Honorata. To je maličkosť — bolo potrebné prekonať 300 kilometrovú vzdialenosť jedným smerom, čo pri vtedajších dopravných prostriedkoch — hovorí samo za seba.

Vo spovedelnici o. Honorat robil to, čo je povinný katolícky kňaz: trpezlivo počúval o ľudských biedach, povzbudzoval na duchu, nabádal k vytrvaniu v dobrom; slovom — deli sa s vierou a láskou. A ešte čosi robil: vyhl'adával osoby, vyznačujúce sa obzvláštnym charizmatizmom, aby ich viedol k hlbšiemu zjednoteniu s Pánom,

k obetavej službe ľud'om. Tieto osoby stanú sa v budúcnosti spoluzakladateľmi početných rehol'ných spoločností, ale začínali veľmi obyčajným spôsobom — neuspokojúc sa povrchnými odpoveďami na otázky, ktoré nástojčivo staval život, život ľudí v kongresovom Kráľ'ovstve.

Akože ďaleko leží Varšava, Zakroczym či Nowe Miasto — od Padovy alebo San Giovanni Rotondo. A časy nie sú tie isté, a podmienky spoločensko-religijné iné. Avšak duch podobný. Najprv bol o. Honorat, a potom — poslanie fialovej štóly prevzal sv. Leopold Mandić a Padre Pio, stigmatik. Spojilo ich jedno: zahľadenie sa do Božieho milosrdenstva v duchu kapucínskeho františkánizmu; a poplachovým zvončekom stali sa starosti s jestvovaním.

VLASŤ AKO DAR A ÚLOHA

Lásku k vlasti si priniesol o. Honorat z rodného domu. Túto lásku určite posilnila smrť jeho dvoch prirodzených bratov, padlých v Novembrovom povstaní a jeho prechod cez Citadelu, touto krízovou cestou Poliakov — nemohlo tým viac neprehľbit' ju a neustáliť. Bolestne prežíval fyzickú likvidáciu rodákov — asistoval predsa pri smrti mnohých odsúdených — a ďalej pokračujúce ničenie rádu; po roku 1863 zo 119 rehol'níkov — 62 bolo vystavených rôznym policajným represiam, dvaja boli odsúdení na smrť, iní vyhnaní na Sibír, mnohí sa museli zachráňovať útekom z vlasti.

Pomsta ruskej štátnej moci voči rádu, ktorý nechcel v boji opustiť spoločnosť, bola bezohľadná. Pozostavajúcich rehol'níkov umiestili najskôr v troch kláštoroch, potom v dvoch a konečne ostal len jeden. Tieto kláštory boli zamenené na väznice, lebo sa nachádzali pod stálou kontrolou žandárov a rehol'níkom nielenže nebolo dovolne ich opúšťať, ba čo viac zabránená im bola akákoľvek dušpastierska činnosť vonkajšieho charakteru. Nebolo im dovolené kázať, ani prijímať novicov. Bola to vychytralá izolácia od ostatného národa — bez znášania nákladov na výživu v ústavoch nápravnej výchovy v trestných zariadeniach. Avšak jedno tá vychytralosť prehliadla — a stáva sa to aj dnes: prehliadla možnosť činnosti cez spovednicu. Možno-

Ján Pavol II. vo varšavskom kostole Menších bratov kapucínov pri sarkofagu so srdcom Jána III. Sobieského (17. VI. 1983)

nosti prehodenia mostíka lávky medzi vecami ľudskými a božími, medzi vecami svedomia jednotlivca a kolektívnym svedomím. A vtedy to bola vec veľmi závažná. Ako Kra-szewski, Orzeszkowa a Sienkiewicz starali sa literárnymi die-lami otriast' svedomím — tak o. Honorat usiloval sa v spovednici o to, aby sa nábožní ľudia neuzatvárali vo vežiach zo slonovej kosti vlastnej dokonalosti, ale aby tak-tiež vlastnú posvätenosť chápali ako službu. Nové združ-e-nia, ktorých bol inšpirátorom, dostávali od neho vyznačené spoločenské úlohy.

Nezapojený do žiadnej oslobodzovacej konšpirácie «konšpiroval» svojským spôsobom tvoriac tie zástupy spo-ločensky nasmerovaných srdc, ktorých v čase povstania a prelegionárskymi tak veľmi boli v Pol'sku potrebné. To bolo niečo viac než program «organickej práce»; to bolo sledovanie istej pravidelnosti. Jej najmä, že nezávislosť vybojovať môže jedine také pokolenie, v ktorom v maximálnej miere zaniká egoizmus a rastie obetavosť a slu-žobnosť. Keď Zeromski jatril rany národa, «aby nezacelili sa jazvou podlosti», keď Sienkiewicz ukazoval — siahajúc do minulosti — uchvacujúce vzory postavotvorné, keď Orzeszkowa, hlásajúca «slávu premoženým» (??), ako prvá formulovala tú pravdu, že najlepším spôsobom záchrany záujmov je ratovanie zásad, otec Honorat svojou «šeptanou konšpiráciou» robenou v spovednici, týmto zásadám prinavracal miesto vo svedomiach ľudských.

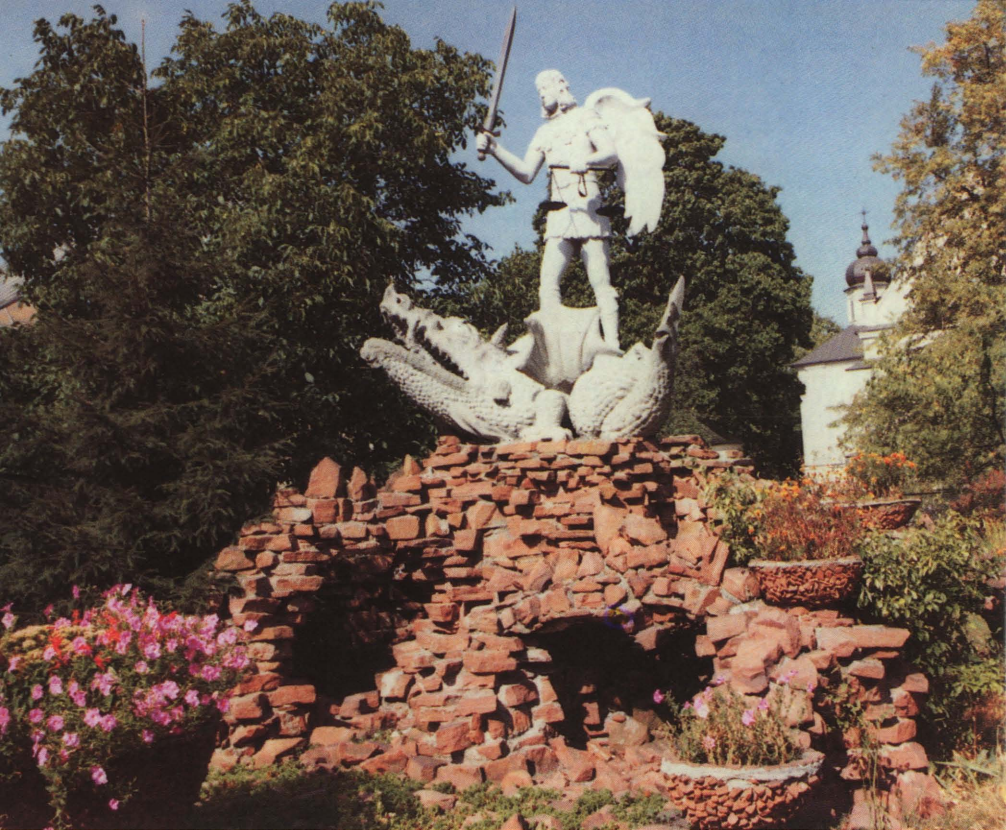
A tieto svedomia budil najmä na spoločenské problémy. Práve tieto — v epoche prudkého rozvoja priemyslu; v ro-koch, keď jedni rýchle bohatli a iní upadali v čoraz väčšiu biedu, nemohúc sa vyslobodiť z núdze — čakali na rýchle a účinné vyriešenie. Vo svojej spoločenskej činnosti o. Ho-norat nadviaže srdečnú spoluprácu s vynikajúcimi spoločníkmi oných čias, medzi ktorými mala výnimočný význam známosť a priazeň s Ľudwikom Gorským, aristo-kratom — telom a dušou oddaným Cirkvi a spoločným

potrebám rodákov. Tá spolupráca siahala ešte do čias pred januárovým povstaním a už vtedy sa ukazuje plodná, keď o. Honorat súhlasí s otvorením prvého domu sestier feliciánok za Varšavou, a najmä — v Ceranove na Podlasí, na majetku Górskeho. Ba čo viac, otec Honorat zájde tam osobne, aby bol pri otvorení a vykonal posvätenie domu rehol'ných sestier, tak aj ochranky pre deti a súčasne aj útulku pre chorých.

Na spoločné záujmy a zaangažovanie sa o. Honorata mala veľký vplyv náuka Cirkvi a najmä spisy pápeža Lva XIII., ktorého encyklika — «*Rerum novarum*» nemohla zostať bez odozvy v živote kohosi, tak pozorne započúvaného do každého slova nástupcov sv. Petra. A že na otázky spoločenskej spravodlivosti zvlášť bol citlivý nieto sa čo diviť, že vo veci Izydora Wysloucha — rozchýrenej kedysi a tol'ko budiacej emócií — zaujal odlišné stanovisko od väčšiny a skutočne veľkodušné.

Wyslouch, ktorý v roku 1893 započal rehol'ný život spočiatku v honoráckom zhromaždení Bratov Sluhov Márie, aby — potom — po takmer zázračnom zásahu môcť prejsť do kapucínskeho rádu; v roku 1908 z Reholec vystupuje, rozchodiac sa dokonca s Cirkvou, bol nepochybne nezvyklou osobnosťou. Patrilo do radu tých zanietených osobností, ktorých ku koncu minulého storočia sa zjavilo v Európe mnoho a ktorým marili sa už vtedy veci, dnes po II. Vatikánskom koncile hlásané učiacou Cirkvou: že Cirkev má byť Cirkvou chudobných, že má byť prerušená nešťastná väzba, spájajúca Cirkev s trónom; že fakt núdze jedných katolíkov a bohatsvo iných — je škandálom, ktorý je potrebné odstrániť.

Týmto hlásateľom tak očividného evanjelizačného postoja — viedlo sa rôzne. Niektorí dokonca snád' zabudli, že nepatrí sa o evanjelizačné ciele málo evanjelizačným spôsobom bojovať. A niektorí dokonca odstúpili od Cirkvi, k ním vlastne patrilo Wyslouch, známy taktiež ako o. Anto-

Erb. Biatej Podlaskej s pohl'adom na kostol sv. Anny

ni Szech. Bolo to určite prepotrebné prerušenie stykov. To tým viac, že spoločné zaangažovanie Wysłoucha nachádzalo podporu zo strany takých cirkevných osobností, ako: arcibiskup Edward Ropp, arcibiskup Józef Teodorowicz, arcibiskup Jerzy Matulewicz a biskup Marian Fulman. Vo výnimočne t'ážkej situácii nachádzal sa o. Honorat; on predsa počítal s tým, že Wysłouch, plný zápalu, horlivosti a energie prevezme po ňom duchovné riadenie nad zhromaždeniami, a stalo sa inak. Ba čo viac, odchod Wysłoucha

spôsobil, že sa ozvali tí všetci, ktorí už včашšie boli nepriaznivo naklonení voči dielu o. Honorata. Ten predsa však ostal pokojný a nikdy neukázal ani náznak žiaľu voči Antonovi Szecha za to, že ho sklamal, narazil do tol'kých mrzutostí. Vedel totiž, že vina za odchod toho posledného nepadá iba na neho.

Záležitosť Wysłoucha bude sa t'ahat' ešte dlho; vráti sa ešte počas beatifikačného procesu ako výčitka proti postaveniu o. Honorata na oltári. Avšak Cirkev — ako to už obyčajne býva — stála ponad tým všetkým, okrem slabostí mnohých štruktúr, dokázala postrehnúť skutočnú veľkosť, čomu tiež dáva dôkaz svojim aktom zo dňa 16. októbra 1988. Dobré totiž vie, že ohrozením pre evanjelizačné poslanie nie je ľudska slabosť ako taká, ale uzatvorenie sa v sebe, strata citu k pravde a láske. A preto v o. Honoratovi, a nie v jeho obžalobcoch nachádza a doceňuje svedomitého spolupracovníka na diele budovania novej civilizácie, a teda — civilizácie lásky.

Blahoslavený namiesto toho vo všetkých týchto skúškach sa nestratil, ale ukázal sa nádherne veľkodušným. A hoci tak veľa vytrpel, nikdy o tom nehovorí a nesmúti preto, práve naopak — akoby sa usiloval pochopiť a ospravedlniť svojich protivníkov. Vždy bol d'aleko od akýchkoľvek nárokov, nehovoriac už o požiadavkách či nenávisti. Ostal blízky ku každému, kto potreboval pomoc a medzi takýchto počítal tiež svojich adverzárov voči ktorým sa cítil byť bratom či dokonca sluhom. Ako je to vážne pre naše časy, keď terorizmus spoločenská agresia a nenávisť zaberajú čoraz širšie pole pôsobnosti, keď človek skutočne čoraz menej znamená!

O. Honorat vyjadroval sa celý v jednom i druhom — v tichom a namáhavom privádzaní obetavých kádrov ľudu pre Poľsko a súčasne v smealej obrane obetavého spolovníka, ktorý, žiaľ, stratil — buzolu. Čo sa môže stať. Blahoslavený mal totiž hlboké pochopenie pre pravdu, že vlast' — to nie

je iba dar, ale aj povinnosť, ktorú nezriedka utrpením, treba potvrdzovať. Nedočkal sa slobodného Pol'ska, hoci tak veľá pre tú slobodu urobil. Zvyšok zasa prináša ovocie. Až dodnes.

«Táto viera, drahí bratia a sestry, sa osobitným spôsobom prejavovala v dvoch rozmeroch, ktorými sa vyznačuje vaše kresťanské svedectvo: je to vaša úcta k Sedembolestnej Panne Márii, Patrónke Slovenska, a vaša vernosť Petrovmu Stolcu.

Z Velehradu do Bratislavy som dnes preletel ponad Záhorie, kde leží Šaštín, národná svätyňa Sedembolestnej Panny Márie. Šaštín, Levoča, Gaboltov, Staré Hory, Mariánka, L'utiná a mnohé iné pútnické miesta zasvätené Panne Márii: kol'ko pútnikov ich cez státočia navštívilo, kol'ko ich tam znova našlo stratenú vieru, kol'ko ich tam dostalo posilu! Ako nespomenúť dôležitý význam, ktorý mali púte v týchto posledných rokoch? Ich ozvena prekročila hranice. Zástupy mládeže a desat'tisíce pútnikov napriek zákazom a rozličným prekážkam smelo prejavili svoju oddanosť Matke Božej. Aj preto sme dnes tu!

Jan Pavol II. Bratislava 22.IV.1990

NOVÉ REHOL'NÉ RODINY

Prvé delenie Pol'ska malo vážny vplyv na premeny v náboženských postojoch jej obyvateľ'ov; to isté treba povedať o období napoleónskych vojen, ako aj o povstaniach. V tomto prípade nie je ľahké načrtnúť v akom smere sa tieto premeny uberali, preds, veľmi často, bolo to odvislé od individuálnych rozhodnutí. S určitost'ou si možno tiež všimnúť, že v ťažkých situáciách náboženské praktiky naberajú akoby zvláštne sily; nie vždy má to uplatnenie v oblasti morálky, keďže táto sféra sa vyznačuje istou nezávislost'ou od vnútorných okolností. Faktom však je, že ku koncu XVIII. storočia a v prvej polovici XIX. storočia — mnoho sa menilo v náboženských otázkach, a ešte viac — v inštitucionálnej Cirkvi. Rovnako sa to týkalo, ba dokonca — predovšetkým — položenia reholí.

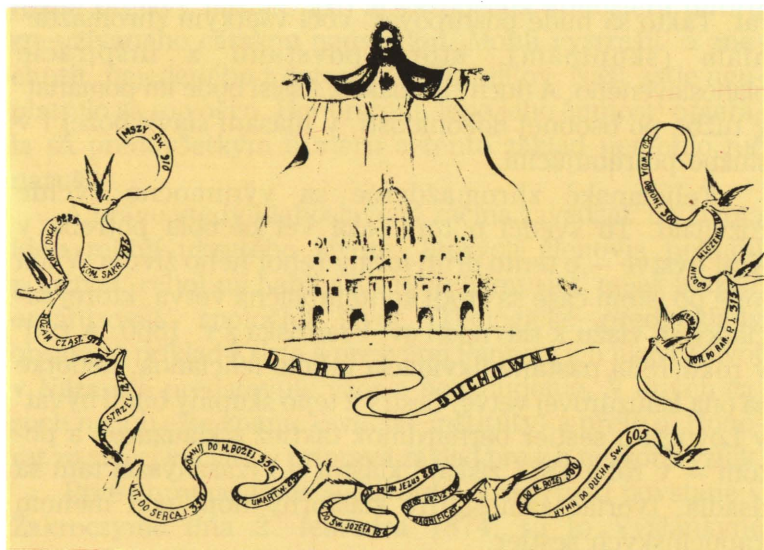
Tu totiž už vtedy bolo by možné hovoriť o kríze rehol'ného života. Na jej vznik mali vplyv aj odozva francúskej revolúcie a čoraz rýchlejšie postupujúci proces desakralizácie spoločenského života. Rehole museli vykonávať revíziu doterajších štruktúr, aby vypracovali nové formy prítomnosti a činnosti. Kapucínska rehol'a sa našla v tej št'astnej pozícii, že v týchto ťažkých časoch — mohla sa pochváliť predstavenými, ktorí pochopili ten problém, dokázali účinne preorientovať spôsoby preukazovania františkánskeho svedecta.

Ale tá istá rehol'a sa neobmedzila iba na vlastné okolie. O. Benjamín Szamański, o. Prokop Leszczyński, a potom — o. Honorat — budú tými, ktorí sa podujmú organizovaním rehol'ného života opierajúc sa o iné prostriedky než doterajšie. Celá vec začne sa dost' obyčajne, keď u týchto základov zal'ahne rozhodnutie zmierenia a lásky. Prvá záležitosť viaže sa k sviatosti zmierenia, druhá — s charitatívnou činnosťou; jedna i druhá bola nevyhnutná pre umučeného ducha — mnohými skúsenosťami (skúškami) — národa.

Pre o. Honorata uvedomenie si tých vecí bolo súčasne s rozvinutím činnosti, najmä že vnútorné možnosti boli menej než neisté a čas ubiehal čoraz rýchlejšie. Spovednica však dávala dokonalú možnosť rozlišovania charizmatov l'udských, tým viac, že v kapucínskom kostole nechýbali ani spovedníci, ani spovedajúci sa. V tom čase mnoho záležalo od žien, ony predstavovali rozhodujúcu väčšinu obyvateľ'ov Král'ovstva, mnoho totiž mužov za účasť vo vojnách zaplatilo svojim životom, väzením, vyhnanstvom alebo emigráciou.

Ženy sa teda angažovali do naboženskej a spoločenej činnosti s celou obetavosťou vlastnou ich prirodzenosti. Viedli sirotince, ochranky, starobince ba dokonca aj nemocničky. Medzi takéto odvážne a horlivé panie patrila Žofia Truszkawska spočiatku spojená s Konferenciou sv. Vincenta a od mája 1855 bola členkou Tretieho rádu sv. Františka. Už v tomto období sa stará o skupinku opustených detí a vedie ochranku na Mostovej ulici. Bola to ona, čo sa zverila duchovnému vedeniu o. Honorata. S jeho súhlasom skladá súkromné sl'uby pred jasnohorským obrazom v deň Obetovania Matky Božej, čiže dňa 21. novembra 1855.

Na základe tejto úzkej spolupráce s o. Honoratom kapucínsky kostol sa stane jej zvlášť blízkym a spolu s ňou aj det'om, ktoré sem privádzala na sv. omše a rôzne iné pobožnosti. V tomto kostole nachádza sa oltár posvätený sv.

Z vatikánskeho archívu: duchovné dary honorackých zhromaždení pre pápeža Pia XI. (A)

Felixovi z Cantalice, patrónovi detí. Nie je preto nič divného, že vychovávateľky spoločne aj s chovankami rady sa modlili pred týmto oltárom. Svätému kveštárovi z Ríma odporúčali všetky problémy výchovy, tomuto svätému bola zasvätená aj prvá ochranka. A nakoniec, keď okolo služobníce božej Žofie Truszkowskej, ktorá v budúcnosti bude známa taktiež pod rehol'ným menom — Angela, zhromaždí sa mnoho horlivých žien, túžiacich týmto spôsobom slúžiť Panu Bohu a bližnému; vznikne nová rehol'a pod ochranou sv. Felixa. A týmto jednoduchým spôsobom narodili sa felicianky, ktorých cieľom sa stala starostlivosť o deti, starcov a chorých. Z právnickej stránky zhromaždenie oprie sa o tretiu regulu sv. Františka a konštitúcie preň vypracuje o. Hono-

rat. Takto sa bude postupovať voči všetkým zhromaždeniam (skupinám), ktoré povstanú z inšpirácie blahoslaveného. A duch Úbožiaka z Assisi bude im pomáhať v túžbe po osobnej dokonalosti, v hlásaní slávy božej i v službe potrebujúcim.

Felicianské zhromaždenie sa výnimočne rýchle rozvíjalo. To svedčí o tom, aká veľká bola potreba v Kráľ'ovstve — o tento druh formy rehol'ného života. V ich lone po istom čase sa zrodí kontemplačná vetva, ktorej začiatky sa viažu k slávnosti sv. Františka z r. 1860. A keď v roku 1864 nastane likvidácia rehole felicianok, nedotke sa ona klauzúrovej vetve. Sestry z tejto skupiny budú bývať v Lowiczi u sestier bernardinok taktiež s klauzúrou a potom — v roku 1871 získajú kláštor v Przasznysia tam sa usadia, tvoriac samostatný kláštorň dom pod menom kapucínskych sestier.

Sestry felicianky však po opustení Kráľ'ovstva budú sa rozvíjať na teréne Galície a taktiež v Spojených štátoch Amerických. So zhromaždením sv. Felixu z Cantalice spája sa tiež vznik ďalšej klauzúrovej rehole. V súvislosti s likvidáciou felicianok v Kráľ'ovstve — dve z nich: s. Ludwika Morawska a s. Anunciata Łada odišli do Francúzska, kde prešli noviciátom u sestier františkánok sviatosti Oltárnej a odtiaľ sa dostali do terénov okupovaných Rakúskom a založili dva samostatné kláštory vo Lvove a Kętach. A známe sú dodnes nielen v Pol'sku, pod menom — sestier klárisiek Večnej poklony.

Rehol'níčky týchto troch ženských zhromaždení používajú rehol'ný úbor. Štvrtým habitovým zhromaždením sú sestry serafínky z roku 1881 v Zakrocyme; ktoré v Kráľ'ovstve v onom čase nemohli rozvinúť verejnú činnosť, zo začiatku sa rozvíjali na teréne okupovanom Rakúskom, venujúc sa biednym, starcom a invalidom.

Žiaľ, rok 1864 marí doterajšie plány; likvidácia kláštorov v Kráľ'ovstve stala sa bolestným faktom. Sprevádzali ho

rôzne prejavy násilia, ako aj všeobecná atmosféra teroru zneužívaného cárskou nadvládou. Mohli vystrašiť a znechutiť nejedného z doterajších činiteľov. Našťastie neuplatnilo sa to voči o. Honoratovi, lebo jeho činnosť opiera sa predovšetkým o vieru a tento základ nemohlo nič narušiť.

A práve vtedy Blahoslavený začína zavádzať do života ideu reholí ukrytého života, ktorých členovia nebudú používať reholný habit a ktorí budú musieť nejak inakšie organizovať spoločný život. Teologické predpoklady obsahujú príklad Krista a presvätej Panny a ich ukrytý život v Názarete predstavuje vzor a povzbudenie. V oných časoch neboli ešte známe «svetské inštitúty» a preto o. Honorat zo svojej iniciatívy pripravil základ pre ich neskorší vznik.

Prvé zhromaždenie so životom v skrytosti povstane v Zakroczyne dňa 2. februára 1874; sú to Vyslankyne kráľovnej Srdca Ježišovho, ktorých väčšinu členov predstavujú učiteľky, čo rozhodujúcim spôsobom bude vplývať na označenie cieľ: je ním vychovávateľská práca, hlavne medzi osobami zanedbanými. Toto zhromaždenie v rokoch už po druhej svetovej vojne sa pretvorilo v svetskú inštitúciu.

O štyri roky neskôr, dňa 7. novembra vznikne zhromaždenie Služobníč presvätej Panny Márie nepoškvrnenej, zamerané na vidiecke dievčatá, medzi ktorými sa našlo mnoho kandidátok, ktoré túžili zasvätiť svoj život Pánu Bohu. A preto toto zhromaždenie sa veľmi rýchle rozvinie, berúc na seba rôzne úlohy na základni vidieka, ako: organizovanie domov starostlivosti, vedenie škôl, šijární a tkáčskych dielní, nealkoholických kresťanských hostincov, ba dokonca aj obchodov kde sa neokrádalo zákazníkov.

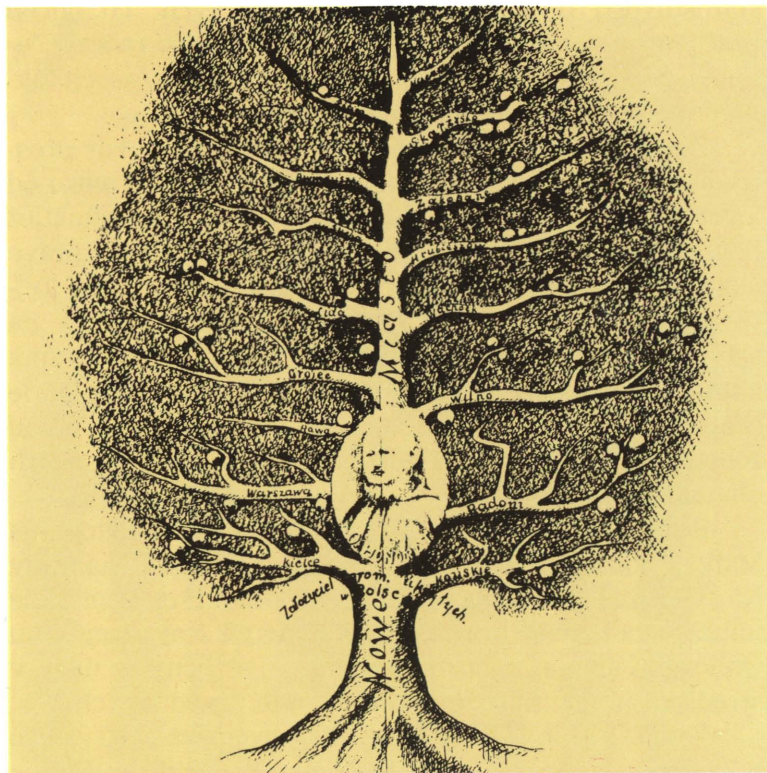
Od roku 1858 jestvovalo vo Varšave «Prítulisko» čiže dom starostlivosti pre tých, čo nemali strechu nad hlavou a opustených. V ňom, pracovalo mnoho paní, ktoré zatúžili niečo širšie rozvinúť činnosť spoločensko-charitatívnej a

preto v roku 1882 povstáva zhromaždenie sestier františkánok trpiteliek, ktorej členky zasväcujú sa starostlivosti o chorých v nemocniciach i súkromných domoch, nezabúdajúc na služby milosrdenstva voči každému nešťastnému.

Prenasledovania Cirkvi priviedli do takej situácie, až smiešnej, že dokonca také jednoduché veci ako príprava bohoslužobných úborov boli takmer neriešiteľné bežným spôsobom. Preto práve tu dňa 12. novembra 1882 vzniká v Zakroczyme nová rehol'ná rodina — sestry vestiárky Ježiša (Vestiárky). Majú ony zabezpečiť svätyne — najmä chudobné — potrebným šatstvom, viesť školy pletenia, malé deti pripravovať k prvému sv. prijímaniu, starať sa o rozvoj eucharistického kultu a propagovať adoračné (odprosujúce) pobožnosti pri Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej. Ako teda vidíme o. Honorát veľmi obohatil duchovný aspekt nového zhromaždenia.

Blahoslavený preda len bol výnimočne citlivý na všetky morálne biedy, je to snád' dobrou vlastnosťou každého dobrého spovedníka. Pri tom si uvedomoval akým morálnym nebezpečenstvám boli vystavené jednoduché slúžky, zamestnávané u boháčov; ako — chudobné — boli zbavené akejkol'vek konkrétnej opory zo strany vlastnej rodiny. Preto tiež dňa 8. decembra 1884 dáva základ ku vzniku zhromaždenia sestier-služobníc Ježiša (služobnice Ježiša), do ktorého spočiatku vstupujú teda slúžky, ktoré pri zachovávaní evanjeliových rad nachádzali vlastné ciele a boli v stave — niekedy dost' účinne, apoštolským spôsobom vplývať na rodiny svojich zamestnávateľov.

Už v nasledujúcom roku dochádza ku vzniku rehole sestier — dcér najsvätejšieho srdca Ježišovho (srdcarky), ktoré dostávajú konštitúcie v Zakroczyme. Prvé kandidátky idú z Petrohradu a prvé spoločenstvo sa organizuje vo Vilne. Srdcarky majú pred sebou široké pole práce, v začiatočnom období svojho jestvovania združujú hlavne učiteľ'ky, a pre

Z vatikánskeho archívu: duchovné dary honorackých zhromaždení pre pápeža Pia XI. (B)

ne — cárske impérium stalo sa priestorom, kde potreby boli nesmierne veľké a to tak na terénoch dávneho Poľska, ako aj v ďalekej Sibíri a dokonca i v Mandžúsku.

Desiateho decembra 1887 zakladá sa zhromaždenie sester najsvätejšieho mena Ježišovho (Marylky — od mena spoluzakladateľky). Kolískou aj tejto rehole je Zakroczym. Cieľom tohto zhromaždenia venovanie sa práci a

starostlivosti o jej vyhl'adávanie pre tých, čo chceli pracovať a nenachádzali miesta. Išlo taktiež o zabezpečenie ľudskejších podmienok, čo bolo nel'ahké v časoch takmer všeobecného odl'udštenia charakteru práce.

Zvlášť nebezpečná bola práca vo fabrikách, kde prostredie, v ktorom sa pohybovali robotníci, bolo d'aleko od kresťanskej vízie ľudského spolunažívania. Vážnou taktiež bola otázka evanjelizácie robotníckej triedy, ak nie práve jednou z najvážnejších pre Cirkev z konca XIX. storočia. Tejto skutočnosti vychádza v ústrety Blahoslavený a na slávnosť sv. Františka Assiského v roku 1888 dáva vznik zhromaždeniu Malých sestier nepoškvrneného Srdca Márie (Fabrické). Ich úlohou bude práca v duchovnom obrodení robotníckej vrstvy a prostriedkom; prítomnosť vo fabrikách charakteru robotníčok.

Rovnako v tom istom roku, pri spomienke Obetovania Matky Božej (21.XI) vzniká rehol'a Sestier náhrady Najsvätejšieho Obličaja (obličanky), ktorých cieľom bude náhrada za ľudské hriechy, šírenie úcty k Najsvätejšiemu Obličaju Pána a súčasne prijímanie rozličných úloh v strediskách — v náboženskom ohľade zanedbaných.

V deň Ochrany Matky Božej, 10. novembra 1889 vzniká v Zakrocyme zhromaždenie Sestier — Pomocník dušiam v očistci. O. Honorat dobre totiž poznal tajomstvá ľudského svedomia, aby pamätal na tých, ktorým hriech prekáža pri vstupe do kráľovstva nebeského. Ide tiež o precítnutie živých na — dolhotrvajúce následky hriechu, ktoré časom spejú až za hrob. Sestry pomocnice budú teda ponáhl'at' s pomocou dušiam v očistci nachádzajúcim sa — cez praktiky za pokutu, nábožnými cvičeniami a skutkami milosrdenstva ako: starostlivosť o úbohých chorých, pečlivosť o bezdomných. K tomu je potrebné ešte pridať úsilie k životu v najväčšej chudobe.

Záležitosťou, ktorá mnohých trápila, bola tiež skutočnosť demoralizácie dievčat v mestách a mestečkách.

Vnútrojšok kostola Menších bratov kapucínov v Włodawie

Apoštolát v týchto prostrediach preberajú na seba sestry zo zhromaždenia Dcéry Nepoškvrnenej Panny (nepoškvrnenky), ktoré vzniká v Zakroczyme dňa 21. novembra 1891. Budú sa venovať o pokleslé dievčatá a budú pečovať o premenu spoločenského prostredia v kresťanskom duchu — na základe príkladu evanjelizačného života a katechizáciou.

V posledných rokoch (druhej polovice XX. storočia) často počúvame slová uznania na adresu klubov katolíckej inteligencie. Začiatky toho všetkého však boli skromné. O vzrastajúcej úlohe inteligencie v spoločenskom živote bol silne presvedčený o. Honorat a preto — zostavujúc konštitúciu pre zhromaždenie Sestier tešiteľiek Najsvätejšieho Srdca Ježišovho (potešiteľ'ky, tešiteľ'ky), ktoré vzniká v Nowom Mieście nad Pilicou dňa 19. marca 1894 — odporúča im prácu medzi školskou mládežou a teda vlastne inteligenciou. Prostriedkami k tomu má byť vedenie čítární, knižníc a súčasne — organizovanie rôznych stretnutí na náboženské, spoločenské a kultúrne témy. A to je akoby reč o kluboch.

Rovnako v Nowom Mieście dňa 21. novembra 1895 vzniká zhromaždenie Služobníč Matky Dobrého pastiera (pastierky), ktorých úlohou vel'mi blízkou bola misia sestier Nepoškvrnenok, so zvláštnym však zdôraznením starostlivosti o zanedbané deti a dievčatá padnuté do záhuby.

Zákonodarná činnosť o. Honorata neobmedzuje sa iba na ženské zhromaždenia, keďže dal vznik aj dvom mužským rehol'ným rodinám. Prvá vznikla v Zakroczyme dňa 15. augusta 1880 a známa je pod názvom — Bratia — sluhovia Nepoškvrnenej Panny Márie (populárne — Bratia sv. Jozefa). Ich poslanie má konkrétne ciele: zobudzať ducha viery medzi vidieckym ľuďom a v remeselníckych rodinách, zkladanie a vedenie rôznych dielni, pripravovať do života chudobných chlapcov — medzi inými vďaka priučaniu do

nejakého odboru, remesla; slovom — snaha po posvätení ľudskej práce!

Druhé zhromaždenie mužov je založené na slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie v roku 1893, už v Nowom Mieście; je to rehol' a Synov bolestnej Matky Božej (doloristi). Ich úlohou bola starostlivosť o mestskú mužskú remeselnícku mládež, ako aj fabrickú a súčasne starostlivosť o — opustené deti. Obidve tieto mužské zhromaždenia majú svoju rozhodujúcu účasť v organizovaní odborného školstva na teréne Kráľovstva a celého Ruska.

Pri zhromaždení doloristov končí sa výpočet a krátky opis rehol'ných rodín, ktoré vznikli z inšpirácie Blahoslaveného a za jeho pomoci, jestvujúcich do dnešného dňa. Predsa však treba pamätať, že v XIX. storočí vzniklo ich d'aleko viac. Nie všetky sa však uplatnili a niektoré z nich — jednoducho povedané, splnili svoju úlohu a prestali jestvovať. K nim už však sa nevraciam, ale nemožno sa zastaviť na moment s otázkou, ktorá prirodzeným spôsobom sa javí v našom vedomí: prečo o. Honorat zakladal tak, mnoho zhromaždení? Predsa v doterajších dejinách reholí nestretávame sa s čímsi podobným?

Odpoveď je jednoduchá. Takýto postup diktovali vtedajšie vonkajšie podmienky. Tam, kde treba počítať s konšpiráciou, nemožno si zakladať na veľkých masách. Nebolo možno totiž pripúšťať, že cárskej «ochrane» ujde pozornosti zhromaždenie, vykazujúce tisíce členov. A pri takomto počte je už nemožné zdipenzovanie sa od istých vonkajších štruktúr. Napriek tomu malé skupinky ľahšie sa mohli skryť pred odhalením — ba čo viac — ukázali sa ako operatívnejšie! K tomu ešte treba dodať, že v XIX. storočí zjavilo sa mnoho sfér v ľudskom živote; vznikli nové prostredia, nové podmienky a iné predtým neznáme situácie. To všetko čakalo na svojich misionárov a aspoštolov, čo sa dobre snažil pochopiť o. Honorat a preto vychádza v ústrety očakávaniam a potrebám oných ľudí,

snažiac sa o čoraz plnšiu christianizáciu nášho spoločenstva cez posväcovanie rôznych prostredí ľudského života a práce.

Je možno dokonca sa domnievať, že Blahoslavený si bol vopred vedomý, že nie všetky zhromaždenia pretrvávajú čas skúšky. S tým počítal a nebál sa toho. Majúc totiž najprv — spovednicu, a potom súkromnú korešpodenciu, nemohol predvídať všetky ohrozenia, a nebol ani vstave ochraňovať pred nimi — nové rehol'né rodiny. Avšak k svojmu dielu pristupoval predovšetkým s hlbokou vierou a dôverou v prozreteľnosť Božiu.

Tým viac, že všetky zhromaždenia sa opierali o tretiu regulu sv. Františka Assiského, nachádzajúc silné duchovné zázemie v bohatom františkánskom dedičstve, nie vždy do konca čítanom v pol'skej religiozite. O. Honorat rád čerpal z dovtedajších skúseností Cirkvi, dokázal úspešne oceniť skúšky uplatňované v rôznych krajinách a neobával sa preštepovania do svojej podstaty to, čo uznal za prospešné.

Františkánska duchovnosť — v ocenení Blahoslaveného — spája sa nerozlučne s marijnosťou a preto všetky novozniknuté rehole boli zasvätené nejakému konkrétnemu tajomstvu zo života Krista a jeho Matky. To bolo dôležité pre o. Honorata. Túžil totiž čo najdôslednejšie vstúpiť tie nové vetvičky do evanjelizačného kríčku. A to už následne má svoj vplyv na vytváranie zodpovedajúcej nábožnosti a súčasne správny rozvoj tradícií tak, aby rehol'níčky či rehol'níci ľahšie mohli sa ztotožniť s vlastnými rehol'nými rodinami a stavali sa viac zrozumiteľnými pre okolie.

Ídeou o. Honorata bolo organizovanie nových reholí pri rezignáciách z istých dovtedajších vonkajších štruktúr, Dal im skrytý charakter. Išlo však vždy o rehole, či rehol'né zhromaždenia. Všetliako berúc, vďaka týmto inováciám — stal sa akoby zvestovateľom, predchodcom svestkých inštitútov. Rehol'ným rodinám so skrytým životom dal totiž trojčlennú štruktúru príslušnosti. Jadrom, podstatou každej rehole boli

osoby «spoločného života», ktoré prebývali spolu, v malých celkoch, čarpajúc z akéhosi štítu, tabule napr. školy, závodu alebo obchodu. To ony skladali večne sl'uby a boli bezprostredne zodpovedné za fungovanie zhromaždenia. Druhým kruhom boli tzv. «zjednotení», čiže členovia, ktorí žili vo svojich rodinách, každý rok obnovovali svoje sl'uby, s ohl'adom na prísl'uby, chodili na spoločné rekolekcie a iné duchovné cvičenia. To oni najviacej vplývali na dynamiku apoštolovania prostredia. Zasa tretia skupina boli «spolkoví» členovia, ktorí obyčajne neskladali rehol'né sl'uby, zotrúvali medzi svetskými. Najmenej raz za rok vykonávali spoločné rekolekcie a boli povinní sa starat' — o vzorný krast'anský život.

Je jasné, že organizačná štruktúra tohto druhu umožňovala zhromaždeniam ich ukrytie. Lež omnoho vážnejšou vecou bolo to, že práve takáto štruktúra dynamizovala a to veľmi apoštolskú činnosť v rôznych prostrediach. Źiaľ, následkom falošných žalôb a dezinformácií — dekrétom Apoštolského stolca zo dňa 7.IV.1908 boli zjednotení a spolkoví členovia vytvorení z honorackých pospolností.

ČLOVEK V POSPOĽNOSTI

Vel'ké dielo rehol'notvorčie o. Honorata je tak imponujúce, že predstihuje všetko iné, čo on činil. A v pozitívnom význame vrhá akoby tieň na jeho osobu a zatiaľ je hodné pozastaviť sa trochu, aby sme priblížili našej súčasnosti — Blahoslaveného, ako človeka, žijúceho v označenom čase a okolnostiach.

Život o. Honorata nepredstavovalo nejakú výnimku a dokonca však ani po tom netúžil. Bolo to skrátka nemožné, hoci len s ohľadom na vtedajšie podmienky. Nikoho v onom čase — zo žijúcich pod vládou cárov — život «sa nemazlil». Avšak od momentu svojho návratu z Citadely — o. Honorat našiel vo sv. viere mocnú oporu pre seba. Ona ho bude sprevádzať po cestách rôznych hl'adaní, až ho privedie pred kapucínsku bránu. Ona mu taktiež umožnila lepšie porozumieť zmysel rehol'ného života, hodnotu práce na sebe samom, prítomnosť lásky Božej. Ona ho dokonca viedla po cestách odriekania, zasvätenia sa a spolupráce s vôľou Božou. A preto Blahoslavený s takou dôverou «odovzdal sa» rehol'nému životu, nepozastavil sa príliš pri spôsoboch budúcej apoštolskej činnosti. Chcel byť totiž jednoducho rehol'níkom, vediac, že rehol'ný život, ako taký je už najlepším apoštolátom, pod podmienkou, že vyviera z prítomnosti svätej viery.

Môže byť, stáva sa, hagiografovia, ktorí zatúžia rehol'nú

Klaštor Menších bratov kapucínov v Lubline

osobu o. Honorata doviest' do tzv. observácie a to — formálnej. To by bolo veľkým nedorozumením. Samozrejme, Blahoslavený zachovával vernosť rehol'nej reguli a sl'ubom; usiloval sa dôkladne zachovávať každý predpis a odporúčanie, avšak — nie pre ne samé a nebol ich otrok. Vydáva o tom nádherné svedectvo v bratskom dialógu, aký bude mať s generálnym vizitátorom už v dvadsiatom storočí.

Vernosť rehol'ným predpisom bola pre neho prostriedkom zasvätenia a apoštolstva a tiež, mohlo by sa zdať niečim provokujúcim — tá vernosť bola pre neho prameňom duchovných úspor, ktoré mohol použiť pri rôznych činnostiach. A takýchto rezerv nikdy nebolo veľa, najmä pre ne-

V čase súkromnej audiencie dňa 28.III.1988...

ho, ktorý vo väčšine svojho života musel pracovať v nie závideniahodných podmienkach. V priebehu posledných 52 rokoch života bol zbavený úplnej osobnej slobody a možnosti čerpať z takých prostriedkov, ktoré dokonca pod ruskými carmi bývali dostupné pre niektorých. A predsa nikdy sa neznechucoval! Akáže teda musela byť jeho vier! Dobre tiež rozumel významu prostriedkov chudobných v konkrétnom uplatnení. A duchovné a psychické sily obracal nie na boj o získanie vnútornej slobody, ale na prácu v takých okolnostiach, v akých mu prichádzalo žiť. Tento vnútorne nezlomný človek, mohol prekvapiť svet tým skôr, — že veľmi účinným spôsobom dokázal sa postaviť proti zlu, stávajúc sa smerovkou na ceste pri neslýchane jamovitej ceste; ďaleký od akýchkoľvek nenávistí, napajedenia či znechutenia.

A nechýbali mu ťažkosti; pozbavený bol obyčajnej a istež informácie. Každý jeho styk s okolím bol prísne strážený, často sa nedostávalo mu ani základných a jednoduchých prostriedkov na živobytie. Mal teda právo poddávať sa slabostiam a rezignácii. Avšak nebolo tak. Bol si predsa vedomý vlastnej neschopnosti, nedostatkov a nedokonalostí a preto s tým väčšou dôverou prijímal prítomnosť kríža vo svojom živote. To bol pre neho najistejší znak vernosti Kristovi. A Ježišov kríž od vlastného utrpenia nemohol oddelovať a ani to robiť nechcel. Utrpenia prijímal rovnako s klúdom.

Takýmto utrpením bolo jeho internovanie, a teda pozbavenie normálnych medzil'udských vzťahov a možností bežného dušpastierstva. Konečne, to internovanie bolo vlastne — rozsudkom smrti vydanom na rehol'u. Veľké ťažkosti spadli na o. Honorata v spojitosti s mariavickými nejasnosťami. Museli byť pre neho bolestné mnohé podozrievania, pochádzajúce z rôznych strán a niekedy z takých miest, odkiaľ mal právo očakávať oporu a povzbudenie na duchu a zatiaľ — vlastne odtiaľ — prichádzali najnespravodlivejšie obvinenia a ohovárania.

Súkromná kaplnka sv. Otca vo Vatikáne

Celkom určite **ne**bolo to ľahko prekonať to všetko, ale — či bola aj iná možnosť? Či si nemusel pripomínať to, čo učí Kalvária? Predsa, nebol sám. Prameňom jeho sily bol Pán Boh, pomoc nachádzal tiež i medzi ľuďmi, nie všetci boli totiž **z**ameraní proti nemu! A preto mohol odkryť zvlášť význam skutočnej pospol'nosti s Pánom Bohom, a v Bohu — s ľuďmi. Odkrýval ju v modlitbách, ponáral sa do nich počas sv. omše, pripomínal pri breviári, oživoval počas rôznych súkromných pobožností, a najmä — v čase adorácií Najsvätejšej Sviatosti. Jeho život sa stával postupne modlitbou, a modlitba životom! Dopomáhala mu k tomu presväta Panna Mária spolu s Assiským úbožiakom.

V tomto duchovnom spoločenstve bolo mnoho miesta pre — človeka. Z toho miesta čerpal sám Blahoslavený a svojim príkladom — akoby povzbudzoval všetkých — k spoluúčasti. O tom hovorí celá jeho činnosť, o tom čítame v jeho písomnostiach; vystačí sahnúť po jeho knihách, brožúrach, kázňach, kopy rukopisných strán a zvlášť do duchovného denníka. Mnoho písal, lebo to cez väčšinu jeho života — bolo jediným čo mohol pre zovnútorňú činnosť. Jeho priatelia vytlačili niekoľko desiatok statí (titulov), tisíce strán ostalo v rukopisoch. Honorat nebol veľkým štylistom, nepoznal príliš krásnu literatúru, čoho príkladom nech bude jeho kritický postoj k písomnostiam Henryka Sienkiewicza, konečne krajana a práve — jednoročiaka. Ale Blahoslavenému keď používal písané slovo — nešlo o literatúru. Písmo — v jeho živote — hralo čiste služobnú úlohu; malo byť prostriedkom jednania, tvorenia spoločenstva — s Pánom Bohom aj s ľuďmi!

Rovnako tomu istému cieľu slúžili rehol'né zhromaždenia. Tak bolo aj s jeho vlastným povoláním, hoci občas môže sa zdať, že rehol'ný život je akosi formou izolácie, odtrhnutie sa od ľudských vecí. Celkom tak to nie je. Všetko záleží od toho, ako sa pozeráme na ľudský osud. V evanjelizačnom aspekte — rehol'né povolanie približuje rehol'níka ľuďom aj človeku cez oslobodzovanie ho od jednotlivých spätostí, ktoré obyčajne pútajú (zväzujú) a odďaľujú, obmädzujúc jeho záujem a «lásku» niekedy voči konkrétnej osobe — s vylúčením iných. Blahoslavený Honorat usiloval sa o vytvorenie Božieho prostredia. On — fyzický oddelený — stal sa blízkym pre všetkých, a najmä vzhľadom na tých, ktorí práve tak snažili sa pričiniť o obrodu ľudskej spoločnosti. Vďaka tomu na prelome XIX. a XX. storočia vytvorilo sa to prostredie Božie, do ktorého patrili: bl. Jerzy Matulewicz, bl. Albert Chmielowski, bl. Józef Kalinowski, Angela Truszkowska, Jozef Pelczar, Aniela Sa-

Pri hrobe bl. Honorata najlepšie dozrievajú nové povolania

Skautský zlet v Serpelicach (1981)

lawa, mnohé spoluzakladateľky a spolupracovníčky o. Honorata; do tohto prostredia možno taktiež započítať sv. Maksimiliana Kolbe a mnoho iných.

To prostredie Božie tvoril kapucínsky kláštor, tisíce sestier a bratov z honorackých zhromaždení, duchovné dcéry a synovia Blahoslaveného. A v tomto tvorení prostredia Božieho o. Honorat ukázal sa byť prorokom, keď vycítil, že najväčšou hrozbou pre pokolenia, ktoré prichádzajú, bude skúška ich vydedenia z dedičstva nadprirodzeného i ľudského, skúška odtrhnutia človeka od spoločenstva, skúška pozbavenia ho pamäti. Teda osamotený jedinec nebude v stave postaviť sa na účinný odpor akejkol'vek hrozbe, nebude môcť, voľne realizovať svoje ľudské predurčenie.

Aké vážne je odhalenie, či tiež pripomenutie úlohy prostredia Božieho, spočívajúceho na svätej viere a láske; odhalenie, za ktoré vd'ačíme o. Kožminskému. Ale o. Honorat robí ešte niečo viac: On robí citlivými za spoluzodpovednosť za osud tohto prostredia. Inak človek stane sa bezbrannou obeťou totálneho zotročenia a vyobcovania.

HONORATOVO POSLANIE

O. Honorat umiera 16. decembra 1916, prvá svetová vojna zurí ďalej. A potom nastáva mier, a rýchlo príde ďalšia vojna, a znova mier. História pozná mnohé opakovania, ale vždy hoci trochu iné. Preto t'ážko nám je predvídať, akým smerom sa bude uberať budúcnosť. Ba dokonca nie sme si ani istí, v akej miere to od nás závisí. Ale, že predsa od nás čosi závisí, v tom sme si istí. O tom nám hovorí duchovné dedičstvo Blahoslaveného, ktorého dedičstvo ukazuje sa trvalé, natrvalo vpísané do dejín Cirkvi a do života človeka. Úlohou zasa každého pokolenia — je odhalenie toho výsledku práce, imania, vážne určenie jeho poslania a schopnosť použitia.

K takému prístupu oprávňuje a povzbudzuje beatifikácia O. Honorata, ktorá sa uskutočnila v Ríme dňa 16. októbra, na narodeniny Blahoslaveného, v deň desiateho výročia vol'by pápeža Jána Pavla II., ktorý vykonáva tento akt.

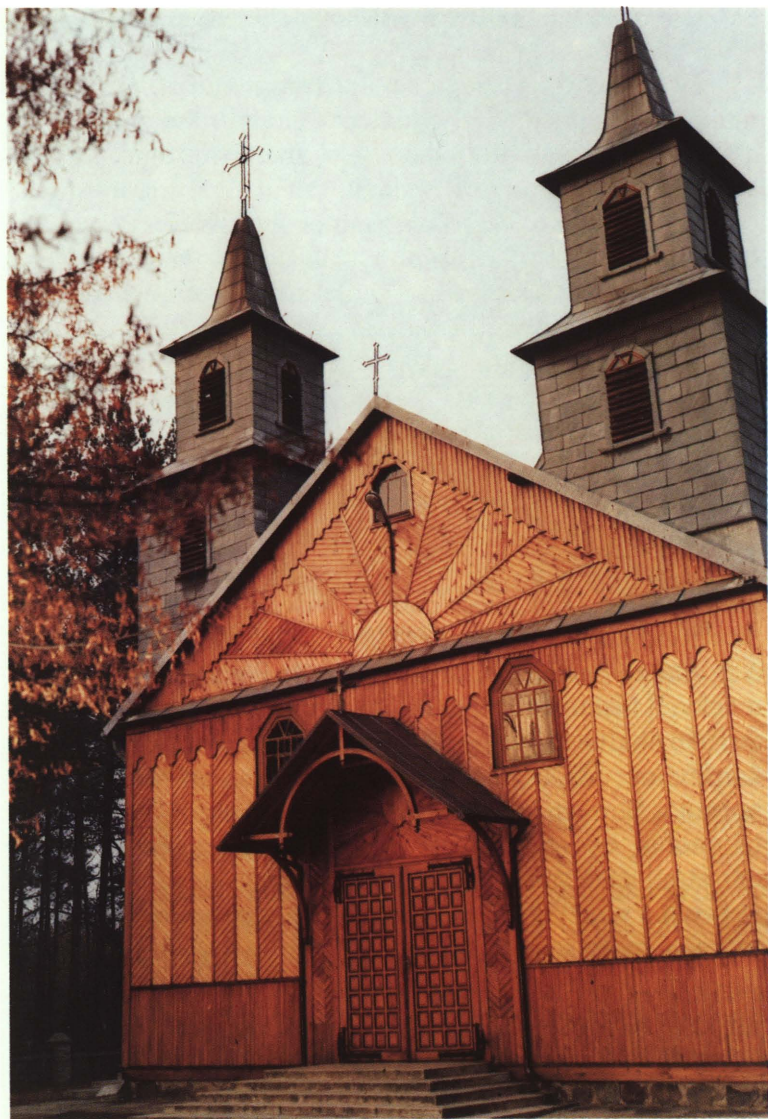
Potvrdením správnosti takéhoto postoja — je obroda kapucínskej rehole v Pol'sku, ako aj rozvoj honorackých zhromaždení. Súdiac l'udsky — nebolo to také zrejmé. Ruský okupant, odsudzujúc na zničenie rehole — predpovedal, že kláštor v Nowom Mieście stane sa v krátkom čase hrobom Menších bratov kapucínov. Nedošlo však k tomu; ovšem bolo tam miesto i pre Getsemani aj Kalváriu, ale nie na hrob. Od desiatok rokov nevládne tam už dynastia Romanovcov; tragicky skončili úslužníci a prevrátení vykonávatelia jej vôle.

kapucínske kláštory: v Serpelicach, Włodawie-Orchówku a ...v Białej Podlaskej!

To isté dá sa povedať aj o honorackých zhromaždeniach, ktoré sa delia s evanjelizačným svedectvom, s ľuďmi všetkých kontinentov: Teraz sú už, okrem dávneho ruského záboru, vo Švédsku, Nemecku, Anglicku, Rakúsku, Francúzsku, Belgicku, Taliansku, Kanade, Spojených štátoch, Brazílii, Namíbii, Ruande, Kénii, Libyi a Austrálii. Majúc takéto veľké záväzky a rozľahlé prienestrastvá pre svoju prácu, všetci títo pamätajú na svoje zvláštne úlohy vzhl'adom na celé Pol'sko a vzhl'adom na — svojich rodákov. Dôležité je predsa, aby evanjelijný poriadok sa udomácnil aj vo vlastnom dome.

Z domu sa vynáša tak veľá, jeho atmosféra sprevádza nás stále a dopomáha pri prekonávaní nejednej slabosti. Často tiež ul'ahčuje odhaľovanie a rozvíjanie prostredia Božieho v takých časoch a v takých podmienkach, v akých príde žiť! To je také očividné v biografii o. Honorata, ktorý k tomu pridáva ešte niečo viac. On totiž napovedá, na niekoho desaťročí pred II. Koncilom vatikánským, akú úlohu v Božích plánoch spásy plnia — znamenia času. Je hodné niekedy sa potrápiť, ako ich správne pochopiť a je hodné sa pousilovať, aby sme z nich čerpali pre život.

Blahoslavený Honorat robil to akosi celkom obyčajným spôsobom, neznervozňoval sa keď poznávanie znamení časov narážalo na rôzne ťažkosti a nič ho neodstrašovalo od ich využívania riadenia sa nimi. Takto vždy postupuje zručný učiteľ a vecný praktik. A Pán, ktorý pozná naše myšlienky, túžby a zámery — nemá obyčaj ponechávať niekoho na dlhší čas samotného, kto v neho dúfa. O tom sa dozvedel o. Honorat od Pána Ježiša aj od Matky Božej ešte vtedy, keď diskretné žili v Názarete. K takýmto návrhom — po kl'ukatých chodníkoch ľudských myšlienok — viedol ho sv. František. Bola to tá istá škola, jednaká, našťastie; žiak sa ukázal byť tiež dost' pilný. A dokonale sa učil, ako

Kostol Menších bratov kapucínov v Serpelicach

byť — svätým; a úporne praktikoval, ako sa má vlastná misia plniť!

Až nakoniec zo žiaka sa stal znamením — pre veľmi mnohých, znamením — výnimočne čitateľným, výslovným a presvedčujúcim. Takým bol jeho život pred smrťou a takým ostal aj nadalej. Ako slúžil, tak aj slúži zmiereniu. Je tým, ktorý približuje, spája a zjednocuje dokonca pri svojom hrobe. A k tomu je mnoho príležitostí, keď nasledky dedičného hriechu možno najviac sú viditeľné v tej ľahkosti, s akou ľudia pretrhávajú zväzok s Pánom Bohom a vadia sa medzi sebou. A so zmierením je už horšie.

Tým lepšie chápeme veľkosť rozhodnutí, na aké sa podujali poľskí biskupi s kardinálom Stefanom Wyszyńským na čele, aby v predvečer dňa tisícročia krstu Poľska obrátili sa na všetkých katolíkov na svete s prosbou o hoci len duchovnú účasť — v tom takto zaväzujúcom vdakovzdaní.

Táto iniciatíva pozvoľna dozrievala a snád ešte pozvoľnejšie — priniesla ovocie. A dva mesiace pred Dňom modlitieb v Assisi za mier (27.X.1986), začatým svätým otcom Jánom Pavlom II., pricestovala do Poľska delegácia nemeckých biskupov. Na ceste na Jasnú Góru dňa 25. augusta 1986 obidve delegácie: z Nemecka i Poľska, pod vedením kardinálov: Józefa Höffnera — zsatavili sa pri hrobe o. Honorata v Nowom Mieście. Nemohlo to byť inak. Akože totiž mohlo by sa myslieť o úprimnom zmierení medzi národmi, a súčasne nepokloniť sa tomu, ktorý tak mnoho vykonal a v takých ťažkých časoch — pre poddržanie skutočnej jednoty a spoločenstva, v duchu svätej viery a lásky? Výslovne na to poukázal vo svojom prejave biskup z Essenu, súčasný kardinál František Hengsbach.

Toho 1986 roku musel sa cítiť veľmi rozpačito syn Petra Bernardone, keď pri jeho hrobe sa zhromaždilo niekoľko desiatok vodcov náboženstiev sveta, aby sa spoločne pomodlili za mier, za vzájomné porozumenie a za ducha jednoty! A medzi nimi bol prítomný aj sám pápež, nástupca

Novomestské stretnutie pri hrobe o. Honorata dňa 25.VIII.1986

Inocenta III. A Honoriusa IV., Vikár Krista, svätý Otec — Ján Pavel II!

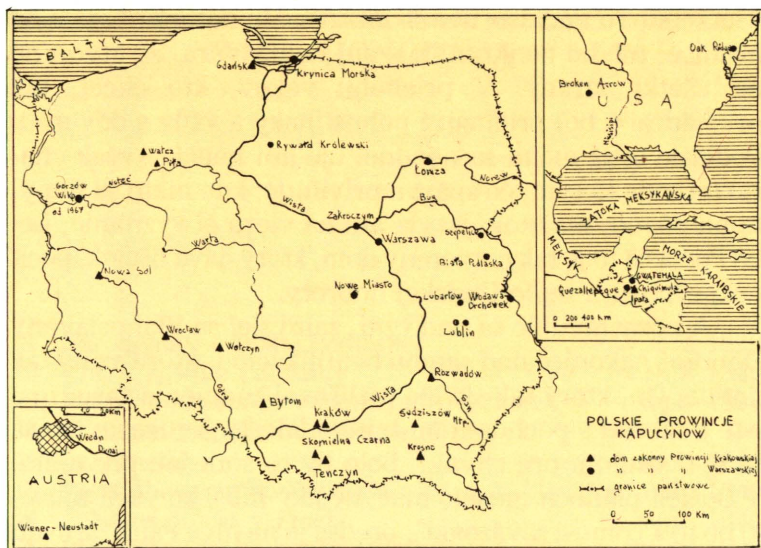
Zaiste ešte väčšie prekvapenie bolo z účasti syna Štefana Kožminského, keď pri jeho hrobe v Nowom Mieście stretli sa biskupi z Nemecka a Pol'ska. Môže byť, že sa pozastavoval nad tým, čo mohlo byť toho všetkého príčinou? Pripomenul si eucharistické obety, meditácie a breviarové modlitby, hodiny venované adoráciám, dní sústreďenia, rekolekcie — s vo svedomí zaväzujúcimi predsvavzatiami, ružence a korunky, krížové cesty a disciplíny, pripomenul mnohé skúsenosti, ťažkosti i obete: ako nemoce, väzenie, obmedzenie slobody za povyše pol

Pápež Ján Pavol II. vyhlasuje dekrét o heroických čnostiach o. Honorata (16.III.1987)

storočia, obvinenia zo strany niektorých prostredí, ktoré zavinili mariaviti, nestálosť istých penitentov, vlastnú slabosť, bratov i sestier, obvinenia vznesené až pred Apoštolský stolec: a konečne aj rodinné nešťastia, národné a ľudské — obyčajné! Až tol'ko toho prežil.

Pri tej príležitosti vykonal tiež spytovanie svedomia ohľadom svojich úloh a prác. Bol rehol'níkom i kňazom.

Pol'ské provincie kapucínov v r. 1983

Plnil povinnosti gvardiána, tajomníka i provincionálneho definitora, riaditeľ'a tretieho rádu a generálneho komisára kapucínskej rehole. Tol'ko zhromaždení založil, kázal, spovedal tisíce l'udí, písal knihy aj listy. Nebolo takmer l'udskej záležitosti, ktorou by sa nebol zaoberal, či radšej staral sa to činiť v duchu služby. Okrem toho t'ážko mu bolo nájsť vysvetlenie toho, čo sa dialo pri jeho hrobe v Nowom Mieście.

Nakoniec dal pokoj tej veci. Avšak to nepretrhlo nitku spomienok, keď pred očami duše presunulo sa Nowé Miasto, Zakroczym, Varšava, Lublín, Lubartów — a potom — Płoch a Włocławek, až sa vráti do Białej Podlaskej, na svoje — Podlásie. Áno, to najpravdepodobnejšie tu je začiatok

všetkého. To Podlasie nemá dokonca ani naturálne, presné hranice; nič ho neohraničuje ani neuzatvára. Je otvorené na všetky strany. V priebehu vekov, kto chcel, tak prichádzal a bol prijímaný pohostinsky a vždy s dôverou. Podlasie totiž ničím sa neoddel'uje ani neliší. Avšak charakterizuje sa tým, čo spája a priviňuje; kde nikto sa nepýta na pôvod, majetok, jazyk, ani na vieru či vyznanie. Lebo Podlasie to je taký otvorený dom, ktorý dáva útulok, pocit bezpečnosti a teplo ľudskej dobroty.

A pozastavujúc sa nad tým, zamyslel sa Blahoslavený Honorat nakoniec nad samou beatifikáciou, ktorá sa ho tak dotkla. On, ktorý tak skvele rozlišoval znamenia času, mal isté ťažkosti s pochopením tejto udalosti. Neukazovalo sa to byť titulom pre chválu, bolo by to smiešne pre neho. V Božích plánoch muselo mať nejaký hlbší zmysel, muselo ho to k čomusi zaväzovať, predsa je na nive Pána zároveň tak mnoho na vykonanie. A nakoniec postrehol v tom vôľu Boha, ktorý — vidiac očakáva, že on Honorat Koźmiński bude nad'alej plniť svoju misiu na zemi, v tomto prípade — už ako Blahoslavený. Ako dobrý hospodár, ktorý stojí na prahu otvoreného domu a víta všetkých pútnikov na zemi — má sa nad'alej deliť s nimi: svätou vierou, nádejou a láskou; hojne a s radost'ou tak, — po františkánsky...

DÔLEŽITEJSIE DÁTAMY ZO ŽIVOTA A ČINNOST BL. HONORATA

1. Narodeniny v Bialej Podlaskej	16.X.1829
2. Krst v kostole sv. Anny	18.X.1829
3. Počiatok učenia sa v elementárnej škole	sept. 1835
4. Počiatok učenia sa v okresnej škole (strednej)	sept. 1837
5. Prest'ahovanie do Włocławka	máj. 1840
6. Začiatok štúdia v Płocku	sept. 1840
7. Birmovka (dostáva meno Štefan)	28.XII.1840
8. Dostáva svedectvo ukončenia gymnázia	27.VI.1844
9. Vo Varšave začína štúdium na Vysokej škole krásnych umení	sept. 1844
10. Úmrtie otca — Stefana Koźmińskiego	2.IX.1845
11. Uváznenie Václava v Citadele Varšavskej	23.IV.1846
12. Vnútorná premena Vaclava	15.VIII.1846
13. Prepustenie z väzenia	21.III.1847
14. Prihlásenie sa do rehole kapucínov	8.XII.1848
15. Začiatok noviciátu v Lubartowe	21.XII.1848
16. Prvá rehol'ná profesia	21.XII.1849
17. Seminárne štúdia v Lubline	1849
18. Slávnostná rehol'ná profesia v Lubline	18.XII.1850
19. Ďalšia etapa seminárnych štúdií vo Varšave	1851
20. Posvätenie kňazstva vo varšavskom kostole sv. Kríža	27.XII.1852
21. Vznik zhromaždenia sestier feliciánok	21.XI.1855
22. Zdravotný pobyt v Kolane a Róžanke	1857
23. Zvláštne právomoci pre správu Tretieho rádu	30.I.1859
24. Vol'ba na provincionálneho definitora	18.VIII.1859
25. Menovaný za gvardiána vo Varšave	17.IX.1860
26. Vznik rehole sestier kapucínok	4.X.1860

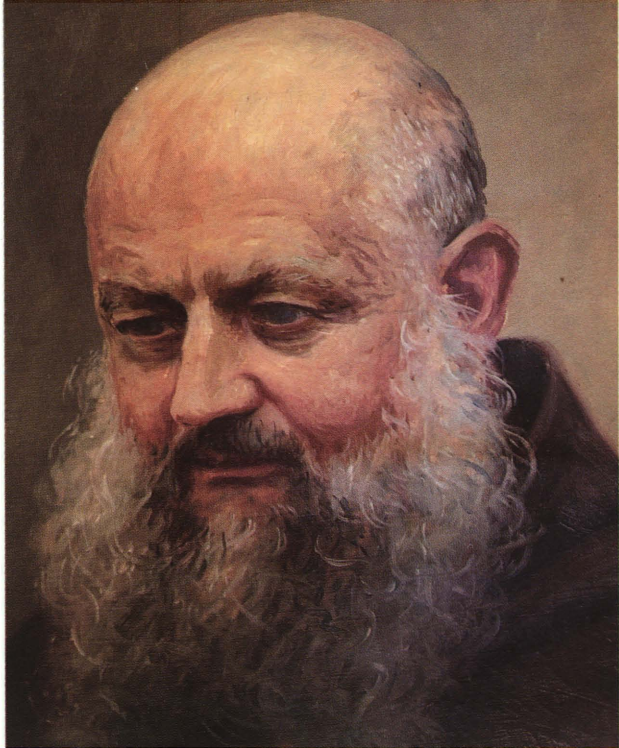
27. Prítomnosť pri poprave o. Agrypína Konarského 12.VI.1863
28. Prítomnosť pri poprave členov Národnej rady 5.VIII.1864
29. Likvidácia kláštora vo Varšave, st'ahovanie do Zakroczya Likvidácia 28./29.XI.1864
30. Kasta zhromaždenia sestier feliciánok 17.XII.1864
31. Vznik rehole sestier Vyslaničok najsv. Srdca Ježišového 2.II.1874
32. Vznik zhromaždenia sestier-slúžok 7.X.1878
33. Vznik zhromaždenia sestier serafínok 8.IV.1881
34. Vznik zhromaždenia františkánok u trpiacich 26.IV.1882
35. Vznik zhromaždenia sestier Westiarok 12.XI.1882
36. Vznik zhromaždenia Bratov sv. Jozefa 15.VIII.1883
37. Vznik zhromaždenia sestier služobníc Ježiša 8.XII.1884
38. Vznik zhromaždenia sestier srdcarok 8.XII.1885
39. Úmrtie matky — Aleksandry Kõžmińskiej v Krakove 18.VI.1886
40. Vznik zhromaždenia sestier Maryliek 10.XII.1887
41. Vznik zhromaždenia sestier fabrických 4.X.1888
42. Vznik zhromaždenia sestier obličianok 21.XI.1888
43. Apoštolský stolec vydáva dekrét pre zhromaždenia ukrytého života «Ecclesia Catholica» 9.VIII.1889
44. Vznik zhromaždenia sestier pomocníc 10.XI.1889
45. Vznik zhromaždenia sestier Nepoškvrnenej 21.XI.1891
46. Likvidácia kláštora v Zakroczye. Prechod do Nového Miasta nad Pilicou 8.VI.1892
47. Vznik zhromaždenia Bratov doloristov 8.XII.1893
48. Vznik zhromaždenia sestier tešiteliek 19.III.1894
49. Stáva sa generálnym komisárom Menších bratov kapucínov na teréne Ruského impéria 3.V.1895
50. Vznik zhromaždenia sestier pastierok 21.XI.1895
51. Zostavenie textov pre misále a breviare na slávnosť Matky Božej częstochowskej 1903
52. Vyhlasuje výzvu vo veci národnej púte na Jasnú Górú 1906
53. Odvolaný z riadenia zhromaždení 23.IV.1808
54. Apostázia o. Antona (Izodora Wysloucha Szecha) 28.VIII.1908

55. Bombardovanie Nowého Miasta	27.X.1914
56. Úmrtie bl. Honorata v Nowom Mieście	16.XII.1916
57. Pohreb	21.XII.1916
58. Uzdravenie sestry Jozefy Dominiky Mura-
szewskiej (Fabrická) v Częstochovej — na
primlúvu bl. Honorata	2.VII.1926
59. Začiatok beatifikačného procesu	7.IV.1949
60. Kongregácia pre svätorečenie potvrdzuje
písomnosti bl. Honorata	5.IV.1974
61. Exhumácia pozostatkov bl. Honorata a pre-
nesenie do novej hrobky v bočnej káplne
kostola	10.XII.1975
62. Dekrét o heroičnosti čností bl. Honorata. Vec
predniesol J.E. kň. kard. Andrzej Deskur	16.III.1987
63. Posledné zasadnutie kardinálov a biskupov
členov Kongregácie pre svätorečenie — vo
veci beatifikácie. Vec predniesol J.E.ku. arc-
biskup Jerzy Ablewicz	17.V.1988
64. Sv. otec — Ján Pavol II. v Ríme — vyhlasuje
o. Honorata Koźmińskiego — za
Blahoslaveného	16.X.1988

SÚPIS ILUSTRÁCIÍ

1. Vnútrajšok kostola Menších bratov kapucínov v Białej Podlaskej	6
2. Kláštor Menších bratov kapucínov v Białej Podlaskej	7
3. Ľudové umenia na Podlasí	10
4. Veľká budova gymnázia Jozefa Ignaca Kraszewského v Białej Podlaskej (dávnej Akadémie Bialskej a potom školy okresnej)	11
5. Veža z dávneho zámku Radziwillov Białej Podlaskej	11
6. Mučeníctvo uniátov v Pratuline	14
7. Kláštor Menších bratov kapucínov, východného rítu v Lubieszowe	15
8. Aleksandra Koźmińska	19
9. Vaclav Koźmiński	20
10. Rukopis bl. Honorata	21
11. O. Honorat Koźmiński	23
12. O. Prokop Leszczyński a bl. Honorat	24
13. O. Honorat pri pustovni	26
14. Spovednica o. Honoráta v Nowom Mieście	27
15. O. Honorat v rakve	28
16. Oltár sv. Felix a v kostole Menších bratov kapucínov vo Varšave, celkom zhorel počas varšavského povstania	31
17. Socha Matky Božej Nepoškvrnenej, posvätená bl. Honoratom v Rózanke (teraz sa nachádza v Adampoli pri Włodawách)	34
18. Kostol Menších bratov kapucínov v Zakroczyme	38
19. Kostol a kláštor Menších bratov Kapucínov v Zakroczyme	41
20. Kláštor sestier klárisiek-kapucínok v Przasnyszu	42
21. Materský dom sestier srdcarok v Nowom Mieście	42

22. Kláštor Menších bratov kapucínov v Nowom Mieście	45
23. Hrobka o. Honorata v bočnej kaplnke kostola v Nowom Mieście, kde jeho pozostatky boli od r. 1975 do r. 1988	45
24. Disponovanie na smrť ideového väzňa	47
25. Ján Pavol II. vo varšavskom kostole Menších bratov kapucínov pri sarkofagu so srdcom Jána III. Sobieského (17.VI.1983)	51
26. Erb. Białej Podlaskej s pohl'adom na kostol sv. Anny	54
27. Z vatikánskeho archívu: duchovné dary honorackých zhromaždení pre pápeža Pia XI. (A)	59
28. Z vatikánskeho archívu: duchovné dary honorackých zhromaždení pre pápeža Pia XI. (B)	63
29. Vnúťrajšok kostola Menších bratov kapucínov v Wtodawe	65
30. Kláštor Menších bratov kapucínov v Lubline	71
31. V čase súkromnej audiencie dňa 28.III.1988...	72
32. Súkromná káplnka sv. Otca vo Vatikáne	74
33. Pri hrobe bl. Honorata najlepšie dozrievajú nové povolania	76
34. Skautský zlet v Serpelicach (1981)	76
35. Kapucíni v období delenia Poľska	79
36. Kostol Menších bratov kapucínov v Serpelicach	81
37. Novomestské stretnutie pri hrobe o. Honorata dňa 25.VIII.1986	83
38. Pápež Ján Pavol II. vyhlasuje dekrét o heroických čnostiach o. Honorata (16.III.1987)	84
39. Poľské provincie kapucínov v r. 1983	85

MODLITBA O KANONIZÁCIU

Pane Ježišu Kriste, ktorý prostredníctvom svojich sluhov tak bohato obdarúvaš dobrodeniami svojich veriacich, udel' na prímluvu blahoslaveného Honorata milosti..., o ktoré t'a s dôverou a pokorou prosím a verného a horlivého svojho sluhu ráč obdarit' korunou svätých na rozmnoženie svojej slávy a na úžitok ľudským dušiam. Skrze tohože Krista Pána nášho. Amen.

Kto dosiahne milosť (vyslyšanie) na prímluvu bl. Honorata, prosíme o zaslanie správy na adresu: Bracia Mniejsi Kapucyni, ul. Kapucyńska 4, 00-245 Warszawa, Pol'sko / Všetky správy na tému putovania a pobožností pri hrobe Blahoslaveného udel'uje: Kláštor Braci Mniejszych Kapucynów, Plac Wolności 19, 26-420 Nowe Miasto nad Pilicą, woj. Radom, Pol'sko.

OBSAH

1. Namiesto úvodu	3
2. Z dejín Podlasia	5
3. Dom Koźmińských	17
4. Františkánske povolanie	29
5. Apoštolská činnosť	37
6. Vlast' — ako dar a úloha	50
7. Nové rehol'né rodiny	57
8. Človek v pospol'nosti	70
9. Honoracké poslanie	78
10. Dôležitejšie dátumy zo života a činnosti bl. Honorata	87
11. Súpis ilustrácií	91
12. Modlitba o kanonizáciu	93

XV
Dyd

